

Računovodstvo EU projekata pri proračunskim korisnicima

Pažin, Mateja

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:487250>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-02**



Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)



Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

Mateja Pažin

**RAČUNOVODSTVO EU PROJEKATA PRI PRORAČUNSKIM
KORISNICIMA**

Diplomski rad

Pula, 2022.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

Mateja Pažin

**RAČUNOVODSTVO EU PROJEKATA PRI PRORAČUNSKIM
KORISNICIMA**

Diplomski rad

JMBAG: 03030044037, redoviti student

Studijski smjer: Financijski management

Predmet: Računovodstvo proračunskih i neprofitnih organizacija

Znanstveno područje: Društvene znanosti

Znanstveno polje: Ekonomija

Znanstvena grana: Računovodstvo

Mentor: prof.dr.sc. Lorena Mošnja-Škare

Pula, rujan 2022.



IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisani _____, kandidat za magistra ekonomije/poslovne ekonomije ovime izjavljujem da je ovaj Diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Diplomskog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, _____, _____ godine



IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, _____ dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile
u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj diplomski rad pod nazivom

_____ koristi
na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj
bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu
završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u
skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom,
a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Potpis

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1.1. Predmet istraživanja	1
1.2. Ciljevi istraživanja.....	1
1.3. Hipoteze istraživanja	1
1.4. Metode istraživanja	1
1.5. Struktura rada	2
2. EU FONDOVI.....	3
2.1. Pojam EU fondova	3
2.2. Poduzetnička politika EU	4
2.3. Kohezijska politika Europske unije.....	6
2.4. Europski strukturni i investicijski fondovi.	7
2.4.1. Europski fond za regionalni razvoj.....	11
2.4.2. Europski socijalni fond.....	11
2.4.3. Kohezijski fond	12
2.4.4. Europski fond za pomorstvo i ribarstvo	13
2.4.5. Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj	13
3. EU PROJEKTI	14
3.1. Pojam EU projekta	14
3.1.1. Sudionici u EU projektu	14
3.2. Vrste EU projekata	16
3.3. Projektni ciklus.....	17
4. POJMOVNO ODREĐENJE RAČUNOVODSTVA	20
4.1. Razvoj računovodstva	20
4.2. Pojam računovodstva	21
4.3. Obilježja računovodstva	22
4.4. Zakonski okvir.....	23
5. RAČUNOVODSTVO EU PROJEKTA PRI PRORAČUNSKIM KORISNICIMA	26
5.1. Proračun projekta	26
5.1.1. Izrada proračuna projekta	26
5.1.2. Troškovi provedbe projekta.....	27
5.1.2.1. Ljudski potencijali	28

5.1.2.2.	Administrativni i uredski troškovi.....	29
5.1.2.3.	Putni troškovi i troškovi smještaja	29
5.1.2.4.	Troškovi vanjskih usluga.....	30
5.1.2.5.	Troškovi opreme i ulaganja u infrastrukturu	32
5.2.	Praćenje projekata EU u sustavu proračuna	33
5.2.1.	Izvori financiranja	33
5.2.2.	Planiranje projekata financiranih iz fondova EU-a	34
5.2.3.	Izvršavanje projekata financiranih iz fondova EU-a	36
5.2.4.	Računovodstveno evidentiranje projekata.....	37
5.2.5.	Izveštavanje i praćenje provedbe	39
6.	RAČUNOVODSTVO EU PROJEKATA PRI PRORAČUNSKIM KORISNICIMA LAG SREDIŠNJA ISTRA	42
6.1.	Prikaz LAG-ova u RH.....	42
6.2.	Lag Središnja Istra.....	45
6.3.	Projekt: Iz srca Istre za vas	46
6.3.1.	Proračunska sredstva projekta „Iz srca Istre za vas“	46
6.3.2.	Vremensko razdoblje izvedbe projekta	47
6.3.3.	Ulaganja u infrastrukturu.....	48
6.3.4.	Prikaz zaposlenih.....	49
6.3.5.	Projekcija rashoda	50
7.	RASPRAVA.....	53
8.	ZAKLJUČAK	55

1. UVOD

1.1. Predmet istraživanja

Predmet istraživanja u ovom radu odnosi se na Europske fondove i na EU projekte, odnosno računovodstveno praćenje i proučavanje EU projekata, njihovog sufinanciranja bespovratnim sredstvima iz EU fondova, te ostale čimbenike koji su vezani uz financiranje EU projekata. Rad je usmjeren na proračunske korisnike državnog proračuna i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

1.2. Ciljevi istraživanja

Cilj ovog rada je upoznati se sa računovodstvom EU projekata i EU fondovima s kojima se možemo služiti od kada je Republika Hrvatska postala državom članicom Europske unije, odnosno od kada su nam dostupna bespovratna sredstva za financiranje EU projekata iz EU fondova. Primarni cilj ovog istraživanja je obuhvatiti računovodstveni obuhvat EU projekata, odnosno razmotriti kako se planiraju, izvršavaju, knjigovodstveno evidentiraju te na kraju kako proračunski korisnici izvještavaju o provedbi projekta.

1.3. Hipoteze istraživanja

U radu su postavljene sljedeće hipoteze:

H1: Računovodstvo EU projekata pri proračunskim korisnicima je značajno za uspješnost provedbe EU projekata.

H2: Poznavanje računovodstvenih pravila i normi prilikom računovodstvenog praćenja realizacije EU projekata neophodno je za korisnike bespovratnih sredstava.

1.4. Metode istraživanja

Prilikom izrade rada korištena je dostupna literatura te relevantni internetski izvori. Metode istraživanja korištene u radu su:

- metoda kompilacije (korištenje drugih izvora literatura te spajanje u jednu cjelinu),

- metoda deskripcije (metoda korištenja prilikom opisivanja pojmova, pojava i drugih saznanja),
- metoda analize (putem ove metode su se analizirali dostupni podaci vezani za računovodstvo EU projekata pri proračunskim korisnicima),
- metoda komparacije (uspoređivanje dobivenih podataka vezanih za računovodstvo EU projekata),
- metoda sinteze (spajanje više cjelina kroz dostupnu literaturu u jedinstven rad).

1.5. Struktura rada

Rad se sastoji od 8 poglavlja. Prvo poglavlje je uvod. Drugo poglavlje se bavi EU fondovima gdje se govori o programima koji su bili dostupni prije nego je Republika Hrvatska ušla u EU, što su EU fondovi i koji su instrumenti financiranja te će se detaljnije objasniti svaki pojedini fond. Treće poglavlje obrađuje tematiku EU projekata, odnosno što je EU projekt, tko su sudionici koji sudjeluju u izradi projekata, koje vrste EU projekata su dostupne koji se mogu financirati sredstvima EU fondova te će se govoriti o projektnom ciklusu koji je ključni put za upravljanje projektima. Četvrto poglavlje daje teorijski pristup računovodstvu, obilježja računovodstva, zakonski okvir kojim se uređuje rad računovodstva i kojeg se svi moraju pridržavati. Peto poglavlje razrađuje računovodstvo EU projekata gdje će se govoriti o tome što je proračun projekta te kako doći do izračuna projekta i troškova provedbe projekata u koje spadaju ljudski potencijali, administrativni troškovi, putni troškovi, troškovi vanjskih usluga te troškovi opreme. Dosta bitno što je odrađeno u ovom poglavlju su i izvori financiranja, kod kojih je bitno kako ih isplanirati, izvršiti te kako ih računovodstveno evidentirati. Šesto poglavlje obrađuje se na praktičnom primjeru projekta „Iz srca Istre za vas“ Lokalne akcijske grupe gdje su prikazana proračunska sredstva, vremensko razdoblje projekta, koja su ulaganja u infrastrukturu, broj zaposlenih te kako su rashodi raspoređeni. U sedmom poglavlju iznijeta je rasprava kroz koju smo se osvrnuli na hipotezu. Osmo poglavlje zaključkom zaokružuje ovaj rad, odnosno sintetizira što smo zaključili kroz ovo istraživanje.

2. EU FONDOVI

Republika Hrvatska je prije nego što je postala članicom Europske unije, imala pravo koristiti se programima pomoći Europske unije. Prvo su bili dostupni programi OBNOVA čija su sredstva bila namijenjena za obnovu pogođenih područja u ratu, zatim su bila dostupna sredstva iz CARDS-a. Tek kada se dobio status za članstvo država kandidatkinja, tada se moglo pristupiti predpristupnim programima Europske unije, a to su bili programi: PHARE, ISPA, SAPARD te IPA. Nakon ulaska u Europsku uniju državama kandidatkinjama bila su dostupna sredstva europskih fondova, te provedba Kohezijske politike.

2.1. Pojam EU fondova

„Fondovi EU-a financijski su instrumenti koje je EU smislio da bi postigao ciljeve istaknute u svojim ključnim javnim politikama. Riječ je o posebno i precizno smišljenim financijskim instrumentima za koje su sredstva osigurana u proračunu EU-a za višegodišnji financijski okvir (engl. *Multiannual financial framework*) u razdoblju 2014. – 2020. koji kolokvijalno nazivamo “novom financijskom perspektivom“. (Vela, 2015.).

Fondovi Europske unije su financijski instrumenti koji služe za provođenje određene javne politike EU u zemljama članicama čija se sredstva doniraju za razne programe pomoći i kako bi se provodili razni razvojni projekti država članica, a svrha im je da služe javnom interesu. Fondovi se koriste novcem europskih građana i dijelom zajedničkog europskog proračuna koji se određenim procedurama i pravilima dodjeljuje različitim korisnicima kako bi mogli provesti razne projekte. Europske javne politike se smatraju kao temelj kako bi se odredili prioriteti i ciljevi koji se financijski potiču u različitim fondovima EU, a ciljevi javnih politika se postižu projektima odnosno mjerama. Neke od javnih politika su jedinstveno tržište, regionalna i kohezijska politika Europske unije, monetarna i ekonomska politika Europske unije, itd. Javne politike odnose se na financijsku perspektivu koja se donosi za razdoblje od 7 godina.

Trenutno se nalazimo u financijskoj perspektivi 2014. – 2020. kojoj je prethodila financijska perspektiva 2007. – 2013. koja je raspoređena na sljedeći način: (Vela, 2015.)

- 33% odnosi se na sredstva za kohezijsku politiku (*336 milijardi eura*)
- 4% odnosi se na sredstva za povezivanje Europe (*40 milijardi eura*)

- 63% odnosi se na sredstva za poljoprivredu, istraživanje i vanjsku pomoć (*649 milijardi kuna*)

Različiti instrumenti financiranja su raspoređeni prema vrsti poticaja koji se nude kao: (Vela, 2015.)

- izravni poticaji
- neizravni poticaji
- ostali fondovi i instrumenti
- dodatni izvori financiranja.

Izravni poticaji su sredstva kojima se financiraju stavke općeg proračuna EU-a, centralizirano i kojima upravljaju institucije EU-a, a mogu ih koristiti države članice i pridružene zemlje koje plaćaju članarinu. To su zapravo programi Europske unije čija sredstva koja se nalaze u općem proračunu Europske unije, prije svega su namijenjena pravnim osobama koje su platile pristup u pojedinim programima.

Neizravni poticaji predstavljaju najveći dio proračuna Europske unije, skoro 76% i tako čine decentralizirani sustav upravljanja, namijenjeni su isključivo zemljama članicama, uključuju strukturne fondove, Kohezijski fond, fondove za poljoprivredu, ruralni razvoj i ribarstvo te pomoć trećim zemljama. Veliki dio neizravnog financiranja zapravo je namijenjen za regionalne i poljoprivredne potpore.

(<https://www.hup.hr/EasyEdit/UserFiles/Me%C4%91unarodna/Sandra/Prakticni%20vodic%20za%20korsnike%20EU%20fondova.pdf>)

Pod ostale izvore i instrumente spadaju jamstva, zajmovi i tehnička pomoć koje nude financijske institucije Europske unije, a to su Europska banka za obnovu i razvoj (EBRD) ili Europska investicijska banka (EIB) nudeći financijska sredstva koja nisu iz proračuna EU-a. Dodatne izvore financiranja koriste sve zemlje članice EU-a, a predstavljaju posebne instrumente financiranja (Vela, 2015.)

2.2. Poduzetnička politika EU

„Europska komisija vidi poduzetništvo kao djelovanje na prilike i ideje i njihovo pretvaranje u vrijednost za druge, koja može biti financijska, kulturna ili socijalna. Europska poduzetnička

politika ima za cilj podržati tvrtke, posebno mala i srednja poduzeća, tijekom njihovog životnog ciklusa, promičući poduzetničko obrazovanje na svim razinama, kao i dosezanje i poticanje određenih grupa s poduzetničkim potencijalom.“ (Vela, 2015.). Za Europsku uniju, inovacije i poduzetništvo snažni su vektori za prevladavanje globalnih društvenih izazova od klimatskih promjena i održive energije do hrane i zdravog života. Inovacija je poticaj poduzetništva i način osnaživanja ljudi da preuzmu odgovornost za svoj život i ekonomski prosperitet.

„Istodobno, poduzetništvo je odgovor na inovacije, a koncepti inovacija i poduzetništva nesporno su međusobno povezani. Uz pomoć hijerarhijske analize klastera, zemlje EU-a razvrstane su u četiri relevantna klastera na temelju razmatranih varijabli, što je omogućilo prepoznavanje zajedničkih obilježja i postojećih razlika.“ (Izvor: The Better Entrepreneurship Policy Tool <https://betterentrepreneurship.eu/>)

Kako bi bilo koji projekt mogao ispunjavati uvjete za financijsku potporu EU-a, prvo mora osigurati odgovarajuća sredstva iz drugih izvora, poput državnih, regionalnih ili lokalnih vlasti ili privatnog sektora. Na europskoj je razini Europska komisija odgovorna za predlaganje proračuna i propisa za trošenje strukturnih i investicijskih fondova EU-a koje usvajaju Europski parlament i Europsko vijeće koje predstavlja vlade država članica. Europske institucije također su igrale ključnu ulogu u dizajniranju nove Uredbe o zajedničkim odredbama koja služi kao okvir koji regulira uporabu strukturnih i investicijskih fondova EU-a, kao i u pripremi zasebnih propisa koji ocrtavaju fokus ulaganja za različite fondove. (izvor. Zadaće Europske komisije u području proračuna i financiranja https://ec.europa.eu/info/about-european-commission/what-european-commission-does/budget-and-funding_hr)

Nakon što se dogovore sva pravila i propisi, Europska komisija mora pregovarati s vladama država članica o njihovim planovima kako planiraju iskoristiti fondove.. Europska komisija također je odgovorna za nadzor nad provedbom fondova zajedno s imenovanim agencijama u državama članicama. Osim toga, Europski revizorski sud može pregledati upotrebu sredstava EU-a u državama članicama i može izvršiti reviziju bilo koje osobe ili organizacije koja upravlja fondovima. Europski revizorski sud nema sudske ovlasti, ali svojim radom nadležna tijela EU, uključujući Europski ured za borbu protiv prijevара OLAF upozorava na nepravilnosti, nedostatke i slučajeve koje sumnjaju na prijevaru. (izvor: Kako funkcionira Europska unija

<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/9a6a89dc-4ed7-4bb9-a9f7-53d7f1fb1dae/language-hr/format-PDF>)

„Na nacionalnoj razini, vlade u partnerstvu s drugim dionicima, poput regionalne i lokalne vlasti, odgovorne su za pripremu strategije koja odabire prioritete, instrumente i pokazatelje uspješnosti za provedbu programa EU strukturnog i investicijskog financiranja u zemlji. O tome se pregovara s Europskom komisijom u obliku sporazuma o partnerstvu na početku programskog razdoblja 2014.“ (Markotić-Krstinić, 2018)

Operativni programi definiraju akcijske planove za to kako će se strateški prioriteti u partnerskim sporazumima provoditi tijekom sedmogodišnjeg razdoblja financiranja. Postoje regionalni i nacionalni operativni programi, ovisno o administrativnoj strukturi zemlje. Na nacionalnoj ili regionalnoj razini imenuju se upravljačka tijela koja će upravljati provedbom strukturnih i investicijskih fondova EU-a.

2.3. Kohezijska politika Europske unije

„Kohezijska politika je druga financijski najizdašnija zajednička politika EU-a. Kohezijska ili regionalna politika je glavna investicijska politika za otvaranje radnih mjesta i poticanje rasta, kojom se promiče ukupan ravnomjeran razvoj država članica i njihovih regija. Podupire konkurentnost, gospodarski rast, unaprjeđenje kvalitete života i održivi razvoj.“ (Bešlić, 2014.)

Kohezijska politika je strategija Europske unije za promicanje i podržavanje sveukupnog skladnog razvoja svojih država članica i regija. Ima za cilj jačanje ekonomske i socijalne kohezije smanjenjem razlika u razini razvoja između regija, fokusira se na ključna područja koja će pomoći da EU ostane globalno konkurentna. Europski strukturni i investicijski fondovi su glavni instrumenti kohezijske politike koji su usmjereni prema njejoj realizaciji. Prvi cilj je usmjeren na konvergenciju NUTS 2 regiji kojima je BDP manji od 75%, drugi cilj se odnosi na jačanje konkurentnosti i zapošljavanje NUTS 2 regijama čiji je BDP veći od 75% europskog prosjeka, posljednji cilj predstavlja europsku teritorijalnu suradnju kako bi poticali i ojačali prekograničnu suradnju odnosno ubrzali razvoj razmjennom iskustva među uključenim regijama. (Bešlić, 2014.)

Po iznosu svog bruto domaćeg proizvoda regije se grupiraju kao razvijene, manje razvijene i tranzicijske regije, tako se fondovima pokrivaju od 50% pa sve do 100% ukupnih prihvatljivih

troškova projekta, dok ostatak sredstava može se pokriti iz privatnih ili javnih izvora. Temeljni cilj Kohezijske politike je učiniti europske gradove i regije globalno konkurentnima poticanjem rasta i otvaranja radnih mjesta. (Maletić, 2016.)

Kohezijskom politikom dostupno je 351,8 milijardi eura za ulaganje u europske gradove i regije, te gospodarstvo. Od toga, Hrvatska je za ciljeve Kohezijske politike dobila 8,4 milijardi eura putem 3 fonda, a to su Europski fond za regionalni razvoj, Kohezijski fond i Europski socijalni fond.

2.4. Europski strukturni i investicijski fondovi.

„Europski strukturni i investicijski fondovi (engl. *European Structural and investment Funds*), skraćeno, ESI fondovi, instrumenti su EU-a kojima se mogu koristiti samo države članice. Riječ je o nekoliko različitih instrumenata financiranja koji su u kategoriji neizravnih poticaja. ESI fondovi na raspolaganju su svakoj pojedinoj državi članici koja se njima koristi da bi dosegla razinu socioekonomskog i gospodarskog razvoja najrazvijenijih država članica EU-a.“ (Vela, 2015.)

„Izraz Strukturni i investicijski fondovi EU odnosi se na skupinu tokova financiranja koji podržavaju regionalnu kohezijsku politiku EU-a koristeći različite ulagačke resurse (Markotić-Krstinić, 2018.):

- Europski socijalni fond može podržati ulaganje u politike socijalne uključenosti i zapošljavanja te inicijative za modernizaciju usluga.
- Europski fond za regionalni razvoj može podržati razvoj socijalne i zdravstvene infrastrukture, poboljšanje javne uprave i projekte suradnje između zemalja i regija.
- Ostali fondovi također su uključeni u okvir strukturnih i investicijskih fondova EU-a, poput Kohezijskog fonda, Poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj i Fonda za pomorstvo i ribarstvo.“

Kada se govori o fondovima onda ih se može definirati kao i financijske instrumente Europske unije koji predstavljaju različite kanale odljeva proračunskih sredstava iz ukupnog proračuna Europske unije.

Strukturni fondovi su namijenjeni državama članicama, a ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju stekli su se osnovni preduvjeti za korištenje uz potrebu usklađenosti nacionalnih zakona sa zakonima EU i uspostavljene državne i javne uprave za upravljanje fondovima EU, koje moraju biti operativne i iskusne.

Uspješno korištenje strukturnih fondova zahtijeva razvijene kapacitete krajnjih korisnika i svih koji u nekoj od faza sudjeluju provedbi projekata.

„Strukturni i Kohezijski fondovi elementi su regionalne politike EU-a uspostavljeni s ciljem preraspodjele sredstava najmanje razvijenim regijama Europe. Uz naziv regionalna politika, koristi se i izraz kohezijska politika, a oba se odnose na politiku usmjerenu na solidarnost i smanjenje razlika između regija koje se produbljuju nakon stvaranja zajedničkog tržišta i uvođenja zajedničke valute ili su nastale tijekom provedbe drugih zajedničkih politika EU.“ (Belić i suradnici, 2013.)

„Strukturni fondovi i Kohezijski fond čine jednu od najvećih stavki proračuna Europske unije. Na Europskom parlamentu i Vijeću Europske unije je da definiraju zadatke, prioritetne ciljeve i organizaciju strukturnih fondova (okvir regionalne politike), redovnim zakonodavnim postupkom i savjetovanjem s Ekonomskim i socijalnim odborom i Odborom regija (što je dovelo do objavljivanja propisa).“ (Dubois i Fattore, 2011.)

Strukturni fondovi pružaju potporu provedbi tri cilja, inicijativama i inovativnim aktivnostima Zajednice. Prva dva su isključivo regionalna, a treći horizontalni - razvoj ljudskih resursa.

Strukturni i investicijski fondovi Europske unije predstavljaju jedan od najvećih regionalnih investicijskih programa u Europi s velikim značajem potpore socijalnom uključivanju i politikama protiv siromaštva, za jačanje socijalnih inovacija te smanjenje ekonomskih i socijalnih razlika između europskih regija.

U mnogim državama članicama, strukturni i investicijski fondovi EU-a dobrodošla su dodatna prilika za ulaganje u ekonomski i socijalni razvoj, osobito obzirom da mnoge zemlje pate od utjecaja financijske i gospodarske krize, a javne vlasti posebno se suočavaju s proračunskim ograničenjima paralelno s porastom potražnje usluga za njihove građane.

„Na taj način europski fondovi nude jedinstvenu priliku za potporu (Belić i suradnici, 2013.):

- socijalnim inovacijama i razvoju novih strateških pristupa za rješavanje socijalnih izazova u državama članicama,

- razmjena znanja i suradnja unutar i između zemalja na polju socijalne politike,
- promicanje većih nacionalnih ili europskih projekata ili proširivanje i uključivanje manjih pilot programa na lokalnoj ili regionalnoj razini,
- nastavak projekata koji bi inače mogli biti ugroženi proračunskim ograničenjima.“

„Nedavno istraživanje koje je članove Europske socijalne mreže (ESN) pitalo o njihovom prošlom iskustvu s europskim fondovima otkrilo je da se javne socijalne službe suočavaju s određenim poteškoćama u pristupu i korištenju europskih fondova.“ (Rypkema, 2018.)

ESN-ovo istraživanje pokazalo je da nekim manjim javnim tijelima možda nedostaje kapaciteta za brzi odgovor na nove mogućnosti financiranja iz EU-a, što ih sprječava u podnošenju projektnih prijava, dok je drugima bilo teško prilagoditi pozive projekata lokaliziranim potrebama u svom gradu ili regiji.

Rasprostranjena ideja da je projektima koji sufinanciraju EU teško upravljati i da su vrlo složeni administrativni procesi također djeluju odvraćajuće, što mnogima onemogućuje da predaju prijave.

Pronalaženje pouzdanih projektnih partnera lokalno ili u drugim zemljama za zajedničko osmišljavanje projekata također je navedeno kao prepreka, kao i pronalazak odgovarajućeg financiranja iz nacionalnog i regionalnog proračuna za podršku projektu unaprijed.

Strukturni i investicijski fondovi EU-a glavni su financijski instrument za provedbu kohezijske politike EU-a čiji je cilj smanjiti ekonomske i socijalne razlike između europskih regija. Oni igraju važnu ulogu u promicanju projekata i inicijativa koje podržavaju stvaranje radnih mjesta, gospodarski rast, poboljšanu kvalitetu života i održivi razvoj u cijeloj Europi. Sredstva se financiraju izravno iz proračuna EU-a, kojem doprinose sve države članice.

Važno je napomenuti da strukturni i investicijski fondovi EU nemaju za cilj zamjenu regionalnih i lokalnih investicijskih politika u zemljama; već doprinijeti dodatnim sufinanciranjem kako bi se zemljama EU omogućilo da postave dovoljno ambiciozne ciljeve za svoje programe reformi. Europski fondovi djeluju na temelju povrata troškova projekata, a ne na temelju unaprijed financiranih projektnih inicijativa.

„Republici Hrvatskoj u financijskom razdoblju 2014.-2020. su bili dostupni ESI fondovi koji sadrže pet fondova, a to su: Europski fond za regionalni razvoj, Europski socijalni fond, Kohezijski fond, Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj i europski fond za pomorstvo i ribarstvo. Hrvatskoj je iz ovih fondova osigurano ukupno 10,7 milijardi eura, od toga 8,4 milijarde eura određeno je za ciljeve kohezijske politike, 2,0 milijarde eura je odvojeno za ruralni razvoj i poljoprivredu te se 253 milijuna eura odnosi na razvoj ribarstva.“ (Maletić, 2016.).

Ono što je zajedničko ovim fondovima je to da na specifične načine omogućavaju provođenje kohezijskih i ostalih politika Europske unije. Financijska sredstva ESI fondova se koriste u obliku bespovratnih sredstava, povratnih sredstava pomoći i postoje mogućnosti kombinacije tih oblika.

„Europska Unija najuspješniji je primjer regionalne suradnje koji jamči mir, stabilnost i blagostanje bez presedana u povijesti čovječanstva, a njezine vrijednosti, prije svega sloboda i dostojanstvo čovjeka, osnova su na kojima bi valjalo graditi svijet budućnosti. Osim toga je, Europska Unija kao zajednica 28 država, uz Sjedinjene Američke Države i Japan, treći dio tzv. trijade, tj. treći stup svjetskoga gospodarstva, jer je i prema definiciji koja glasi: Europska unija je regionalna organizacija europskih država kroz koju članice ostvaruju zajedničke ciljeve kao što su uravnotežen gospodarski i društveni razvoj, visoka razina zaposlenosti, te zaštita prava i interesa građana očito da se radi o nadnacionalnoj tvorevini sposobnoj i spremnoj parirati postojećim konkurentima i istovremenim pokretačima svjetske ekonomije.“ (Belić i suradnici, 2013)

Republika Hrvatska postala je dio "velike obitelji" Europske Unije 2013. godine, pa sada ona ima status države EU.

„Domaći javni izvori financiranja neveliki su i često ostavljaju veliki broj nezadovoljnika koji će, prije ili kasnije potražiti svoju šansu i iz međunarodnih financijskih izvora. Kako se približiti fondovima Europske unije odnosno na koji način aplicirati, pitanja su kojima nije lako naći odgovor jer je snalaženje kroz strukture ove međunarodne organizacije izuzetno teško“ (Belić, 2013.)

Financiranjem se upravlja prema strogim pravilima kako bi se osiguralo da postoji stroga kontrola nad načinom korištenja sredstava i da se novac troši na transparentan i odgovoran način.

2.4.1. Europski fond za regionalni razvoj

„Europski fond za regionalni razvoj strukturni je fond namijenjen državama članicama EU-a koji pomaže jačanju ekonomske i socijalne politike za smanjivanje razlika između regija unutar EU-a. Svrha mu je ulaganje u malo i srednje poduzetništvo, proizvodnju, jačanje turističke ponude, ulaganje u informatičko društvo te regionalnu i lokalnu infrastrukturu.“ (Vela, 2015.)

To je jedan od najvažnijih instrumenata Kohezijske politike, koji pomaže kako bi se uklonile glavne regionalne neuravnoteženosti u Europskoj uniji tako što sudjeluje u strukturnoj prilagodbi i razvoju regija koje su razvojno zaostale. Ovaj fond ima za cilj zajedno za Kohezijskim fondom i Europskim socijalnim fondom: (Izvor: Ekonomska, socijalna i teritorijalna kohezija <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hr/sheet/93/ekonomska-socijalna-i-teritorijalna-kohezija>)

- ✓ *Ulaganje u zapošljavanje i rast* - u svrhu jačanja tržišta rada i regionalnih gospodarstava
- ✓ *Europska teritorijalna suradnja* - kako bi se ojačale međuregionalne, prekogranične i transnacionalne suradnje unutar Europske unije.

Aktivnosti koje su financirane iz ovog fonda u programskom razdoblju 2014.-2020. u Hrvatskoj navedene su u nacrtu Operativnog programa, a to su: promicanje energetske učinkovitosti povećanim korištenjem obnovljivih izvora, ulaganje u socijalnu i zdravstvenu infrastrukturu, nadogradnja regionalnih cesta i dr. (Bešlić, 2014.)

2.4.2. Europski socijalni fond

„Europski socijalni fond strukturni je fond kojemu je svrha gospodarsko i socijalno ujednačavanje cijele Europske unije. Usmjeren je na ostvarivanje strateških ciljeva politike zapošljavanja u europskim regijama koje su pogođene visokom stopom nezaposlenosti, odnosno integraciju skupina koje su dugotrajno nezaposlene ili su na neki drugi način u nepovoljnom položaju na tržištu rada.“ (Vela, 2015.)

Europski socijalni fond financijski pokriva sve aktivnosti koje su usmjerene na ono najbitnije, a to je ulaganje u ljudski kapital kako bi se poticala mogućnost obrazovanja i zapošljavanja diljem Europske unije, unaprijedio pristup tržištu rada.

Za financijsko razdoblje 2014.-2020. bilo je osigurano 80 milijardi eura za ulaganje u ljudske resurse država članica, dok je 3,2 milijardi eura namijenjeno Inicijativi za zapošljavanje mladih. Četiri glavna cilja Europskog socijalnog fonda za financijsko razdoblje 2014.-2020. su: (Izvor: Europski socijalni fond https://ec.europa.eu/regional_policy/hr/funding/social-fund/)

- ✓ Poticanje zapošljavanja i podržavanje mobilnosti rada
- ✓ Promicanje socijalne uključenosti i borba protiv siromaštva
- ✓ Ulaganje u obrazovanje, vještine i cjeloživotno učenje
- ✓ Jačanje institucionalnih kapaciteta i učinkovita javna uprava.

2.4.3. Kohezijski fond

„Kohezijski fond jest instrument kojim se nastoje smanjiti ekonomske i socijalne razlike među državama članicama, a namijenjen je najmanje razvijenim državama članicama Europske unije za provedbu projekata za poboljšavanje okoliša i prometne infrastrukture koja je dio transeuropske prometne mreže.“ (Vela, 2015.).

Namijenjen je državama članicama čiji je bruto nacionalni dohodak manji od 90% prosjeka po stanovniku. Kohezijski fond odvaja 63,4 milijarde eura za određene aktivnosti: (Izvor: Kohezijski fond https://ec.europa.eu/regional_policy/index.cfm/hr/funding/cohesion-fund/)

- ✓ Transeuropske prometne mreže posebno temeljne projekte od europskog interesa koje utvrdi Europska unija. U okviru instrumenata za povezivanje Europe ovaj fond će podržati infrastrukturne projekte.
- ✓ Okoliš gdje će fond podržavati projekte koji su povezani sa prometom ili energetikom, uzimajući u obzir postizanje energetske učinkovitosti te korištenjem obnovljivih izvora energije, razvijanjem željezničkog prometa, jačanjem javnog prijevoza.

Kod ovog fonda je specifično to da Europsko vijeće, kvalificiranom većinom može otkazati financijsku pomoć ukoliko država članica ostvari prekomjerni javni deficit, bez da je provela odgovarajuće mjere ili nije riješila situaciju.

2.4.4. Europski fond za pomorstvo i ribarstvo

„Europski fond za pomorstvo i ribarstvo obuhvaća sve sektore u vodnoj industriji-morsko i slatkovodno ribarstvo, akvakulturu(uzgajanje riba, školjaka i vodenog bilja) te obradu i trgovinu ribljim proizvodima radi njihove prilagodbe promijenjenim uvjetima u sektoru i postizanja gospodarske i ekološke održivosti.“ (Vela, 2015.).

Ovaj financijski instrument pridonosi ostvarivanju prioriteta Zajedničke ribarske politike i povodjenju integrirane pomorske politike Europske unije. Putem ovog fonda osiguravaju se financijska sredstva za ostvarivanje konkurentnosti, te se može ostvariti i do 85% ukupne vrijednosti projekta.

2.4.5. Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj

„Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj svrha je jačanje europske politike ruralnog razvoja i pojednostavnjivanje njezine provedbe s proračunom od 96,4 milijarde eura. Prije se ruralni razvoj financirao sredstvima iz Europskog fonda za usmjeravanje i garancije u poljoprivredi koji je do 2006. godine bio dio strukturnih fondova EU-a.“ (Vela, 2015.)

Ovaj fond je financiran putem zajedničke poljoprivredne politike koja se svodila na dva stupa. Prvi stup je namijenjen poljoprivrednicima, koji se financira putem Europskog fonda za garancije u poljoprivredi, dok je drugi stup namijenjen za podupiranje ruralnog razvoja, a financijska sredstva za ovaj stup su dostupna iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj. Namijenjen je za to da kroz unaprjeđenje poljoprivrednog sektora se smanje gospodarske razlike između regija Europske unije.

Glavni ciljevi ovoga fonda su: poboljšati konkurentnost sektora poljoprivrede, očuvanje krajolika i okoliša, te unaprijediti kvalitetu života u ruralnim područjima, postizanje različitosti ruralnog gospodarstva. Republika Hrvatska raspolaže velikim poljoprivrednim površinama, iz čega proizlazi važnost korištenja ovog fonda.

3. EU PROJEKTI

3.1. Pojam EU projekta

„Projekt je vremenski određena aktivnost koja se provodi s namjerom da se proizvede jedinstven proizvod, usluga ili rezultat, odnosno provedba prethodno planiranih aktivnosti i zadataka da bi se ostvario određeni cilj u definiranom vremenskom slijedu i s određenim sredstvima (proračun), koristeći se različitim resursima.“ (Vela, 2015.)

Projekti koji se mogu provoditi sredstvima iz EU fondova se odnose na određene stvarne probleme kod pojedinaca, zajednice ili neke organizacije, projekti koji se vode prema održivim dugoročnim rezultatima i koji imaju realne ciljeve, uz provedenu procjenu rizika ishoda. Primjenjuju se u profitnim i neprofitnim organizacijama. Projekti koji neće biti financirani putem EU fondova su oni koji ne odgovaraju problemima zajednice, pojedinca ili organizacije, te nema potrebe za provedbom takvih projekata.

3.1.1. Sudionici u EU projektu

Provedba projekata EU-a zahtjeva vrlo složen i administrativno zahtjevan sustav upravljanja. Uspješna provedba projekata zahtjeva dobru pripremu, uključivanje svih značajnih sudionika u procese planiranja i provedbe projekata, a dobra komunikacija i organizacija između projektnih partnera bitna je za uspješnu provedbu projekta. Glavni sudionici u provedbi projekta su: (Maletić, 2016.)

- *Korisnik* je potpisnik ugovora, onaj koji je zadužen za kompletnu provedbu projekta i aktivnosti koje obavljaju partneri na projektu ukoliko ih ima. Korisnik je dužan osigurati da svi sudionici u projektu ispunjavaju ugovorne obveze u realizaciji određenih aktivnosti, ciljeva te projektnih rezultata, nabavom i financijskim upravljanjem i dr. Korisnici moraju izvještavati i informirati nadležno tijelo i ostale projektne partnere o napredovanju provedbe projekta. Uloga korisnika je priprema partnerskog sporazuma sa sudionicima, gdje se određuju prava i odgovornosti, obveze svih partnera te financijsko upravljanje. Odgovoran je i za prijenos sredstava EU-a projektnim partnerima.

- *Projektни partner* nije potpisnik ugovora, ali je zadužen za provođenje aktivnosti prema ugovorenim obvezama i izmjenama kako je navedeno u Ugovoru o bespovratnim sredstvima i partnerskom sporazumu s kojima projektни partner mora biti upoznat. Mogu sudjelovati u provedbi projekta, dok o svim aktivnostima koje provode moraju izvijestiti korisnika te moraju predati podatke o aktivnostima i nastalim troškovima sredstava kojima su upravljali. Oblik i dinamiku plaćanja projektним partnerima definira korisnik odnosno potpisnik ugovora bespovratnih sredstava prema određenim procedurama koje je prethodno definirao u partnerskom sporazumu.
- *Nadležno tijelo* je ugovorno tijelo odnosno institucija, najčešće to može biti Agencija i Ministarstvo, koja je zadužena za uspješnu provedbu natječaja o dodjeli bespovratnih sredstava za određene operativne programe. Takav natječaj jasno određuje tko je druga ugovorena strana koja nacionalno tijelo izvještava o raznim izmjenama koje su vezane za Ugovor, a to mogu biti: izmjene ugovora, ukoliko dođe do promjene proračuna odnosno realokacije, adrese ili promjene plana aktivnosti, itd. Nadležno tijelo izvršava plaćanje korisnicima kako je u ugovoru unaprijed određeno, provodi odobravanje projektних izvješća i kontrolu dokumentacije.

Od ostalih sudionika, najčešće se pojavljuju:

- *Podugovarači* na projektu EU-a nisu partneri, oni izvršavaju razne usluge ili radove za korisnike bespovratnih sredstava, odnosno dobavljači opreme ili slično. Tijekom prijave projekta podugovarači nisu unaprijed poznati, nego se biraju prilikom postupka javne nabave.

Suradnici na projektu su najčešće trgovačka društva, koji se ne prihvaćaju u natječaju, a imaju želju sudjelovati u projektu i doprinose ispunjenju projektних ishoda. Oni nisu partneri, ali mogu provoditi projektne aktivnosti, biti korisnici bespovratnih sredstava EU sredstava, imaju pravo na naknadu određenih troškova kao što su dnevnice i putni troškovi.

3.2. Vrste EU projekata

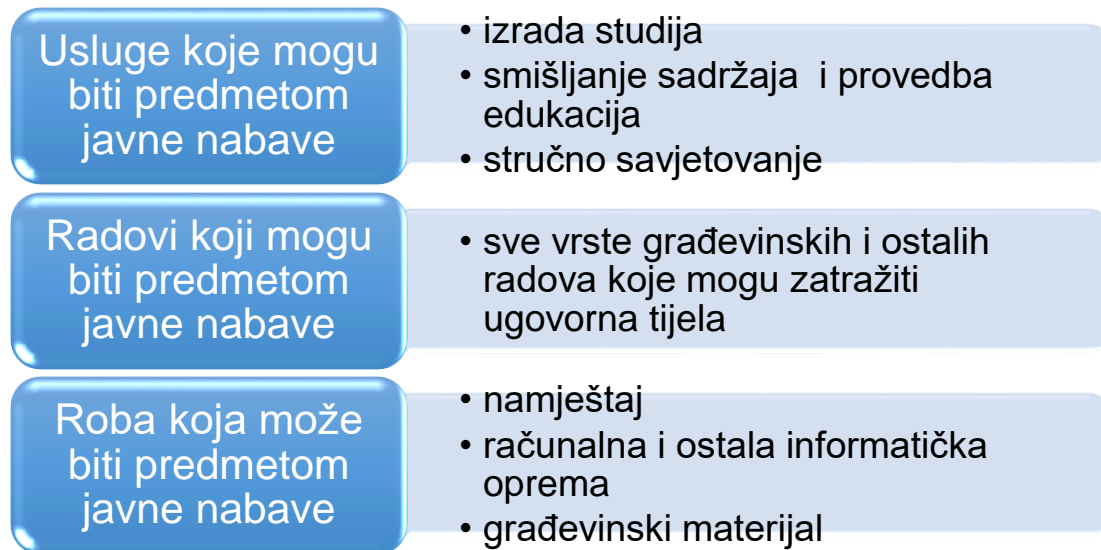
Poznajemo 3 kategorije projekata koji se mogu financirati sredstvima EU fondova, a to su pozivi za dodjelu bespovratnih sredstava, javna nabava za izvođenje usluga, radova i nabavu robe, te projekti međunarodne suradnje.

Pozivi za dodjelu bespovratnih sredstava su jedni od najpoznatijih natječaja, iz tog razloga što dodijeljeni novac koji se dobije putem ugovora su bespovratna sredstva te ih korisnik ne mora vratiti dokle god se pridržava uvjeta ugovora i pravila natječaja. Bespovratna sredstva mogu se dodijeliti putem otvorenih poziva i ograničenih poziva odnosno izravne dodjele. Postupak prijave izgleda tako da : (Vela, 2015.)

- ✓ *nadležno tijelo objavi javni poziv koji se nalazi na web stranicama,*
- ✓ *zatim prijavitelj mora pripremiti projektnu prijavu koju mora dostaviti tijelu koje je navedeno u dokumentaciji,*
- ✓ *nakon toga se provjerava da li je dostavljena sva potrebna dokumentacija,*
- ✓ *onda se mora utvrditi da li projekt ispunjava kriterije koji su navedeni u natječaju.*
- ✓ *Ukoliko projekt ispunjava kriterije slijedi faza evaluacije odnosno donosi se odluka da li će projekt proći ili ne,*
- ✓ *zatim se provjerava prihvatljivost troškova,*
- ✓ *te ministar donosi Odluku o financiranju, a na kraju stranke potpisuju ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava*

„Javna je nabava svojevrsan komercijalni natječaj u kojem se traže ponuđači koji mogu pružiti usluge, obaviti radove ili nabaviti određenu opremu, a provodi se sukladno Zakonu o javnoj nabavi koji je na snazi ili posebnim pravilima za one koje nisu obveznici spomenutog zakona“ (Vela, 2015.)

Slika 2. Primjeri usluga, radova i nabave robe koji mogu biti predmetom javne nabave



Izvor: Vlastita izrada autora prema Vela 2015.

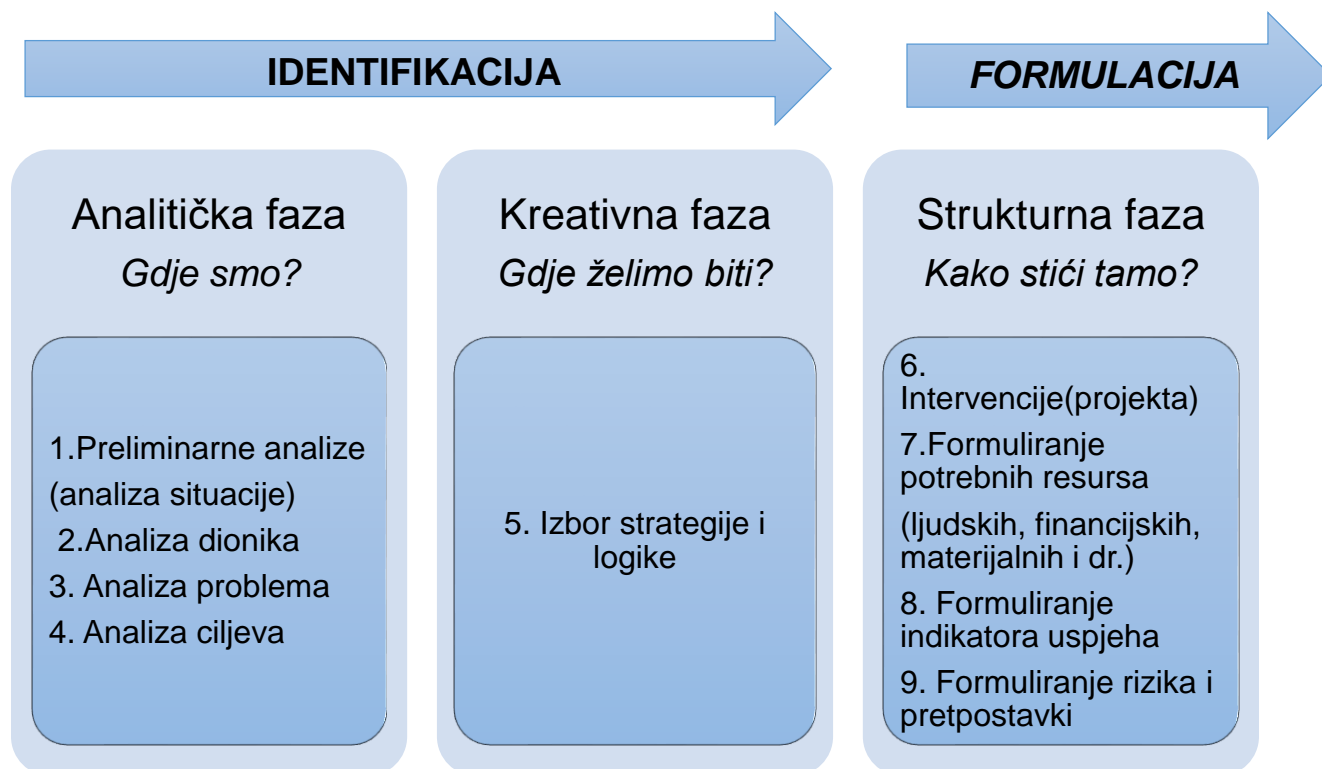
Nakon što je Hrvatska pristupila Europskoj uniji, uvedena su nova pravila javne nabave odnosno natječaji se provode prema Zakonu o javnoj nabavi i posebnim pravilima koja vrijede za sve one organizacije koje nisu obveznici primjene navedenog zakona.

Projekti međunarodne suradnje se nazivaju još i twinning projekti. Takvi projekti predstavljaju savjetodavne pomoći suradnjom između dvije države i tijela javne vlasti. Osnovni cilj ovakvih projekata je razmjena odnosno pružanje savjetodavnih usluga slijedom određene uspješno provedene politike jedne države drugoj državi kako bi ona što efikasnije provela javne politike, za što inače ne raspolaže dovoljnim znanjem i iskustvom.

3.3. Projektni ciklus

„Projektni ciklus je ključni put za upravljanje projektima, od razrade ideje do završetka. Tri su ključne faze pripreme projekta: analitička, kreativna i faza strukturiranja.“ (Maletić, 2016.). Bitni segmenti određenih faza prikazani su na slici 2.

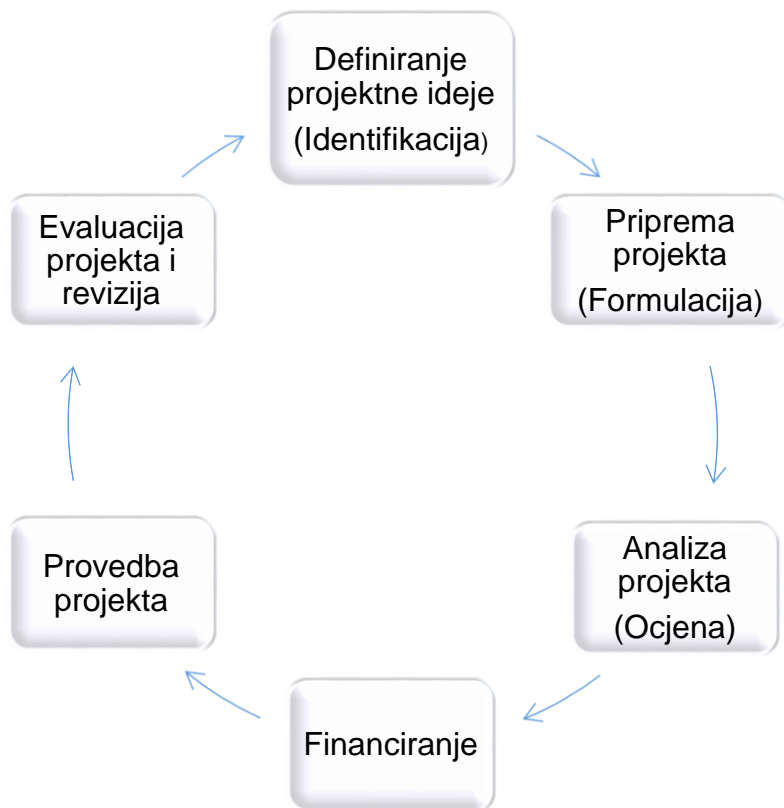
Slika 2. Faze projekta



Izvor: vlastita izrada autora (Maletić, 2016.)

Projektan ciklus u EU fondovima obuhvaća pet najvažnijih faza. Ciklus je bitan zato što određuje značajne odluke, zahtjeve za informacijama i odgovornosti važne za svaku fazu. Faze se odrađuju postupno što znači da svaka faza prvo mora završiti kako bi se moglo prijeći na drugu fazu. Evaluacijom bi se iskoristilo prijašnje iskustvo projekata u izradi nekih budućih projekata. Tijek projektnog ciklusa je prikazan u nastavku slikom 3.

Slika 3. Tijek projektnog ciklusa



Izvor: Izrada autora (Maletić, 2016.)

4. POJMOVNO ODREĐENJE RAČUNOVODSTVA

4.1. Razvoj računovodstva

„Povijest računovodstva može se pratiti do drevnih civilizacija. Rani razvoj računovodstva datira iz drevne Mezopotamije i usko je povezan s razvojem pisanja, brojanja i novca te ranih sustava revizije od strane starih Egipćana i Babilonaca. U vrijeme Rimskog Carstva, vlada je imala pristup detaljnim financijskim informacijama. U Indiji je Chanakya napisao rukopis sličan knjizi o financijskom upravljanju, tijekom razdoblja Maurijanskog carstva. Njegova knjiga "Arthashastra" sadrži nekoliko detaljnih aspekata vođenja poslovnih knjiga za suverenu državu.“ (Vuk, 2012.)

Talijan Luca Pacioli, priznat kao Otac računovodstva i knjigovodstva, bio je prva osoba koja je objavila djelo o dvojnog knjigovodstvu. Među hrvatskim intelektualcima tog doba je Benedikt Kotruljić koji je doprinio razvoju računovodstva napisavši prvu knjigu o dvojnog knjigovodstvu, iako nije bila objavljena prije Paciolie.

Suvremeno računovodstvo proizvod je stoljetnih misli, običaja, navika, djelovanja i konvencija. Dva su koncepta oblikovala trenutno stanje računovodstvene profesije. Prvo, razvoj sustava dvojnog knjigovodstva u četrnaestom i petnaestom stoljeću i drugo, profesionalizacija računovodstva koja je nastala u devetnaestom i dvadesetom stoljeću.

„Moderna profesija ovlaštenog računovođe nastala je u Škotskoj u devetnaestom stoljeću. Tijekom tog vremena, računovođe su često pripadale istim udrugama kao i odvjetnici, a potonji su odvjetnici ponekad nudili računovodstvene usluge svojim klijentima. Rano moderno računovodstvo imalo je sličnosti s današnjim forenzičkim računovodstvom“ (Žager i suradnici, 2009.)

„U srpnju 1854. Institut računovođa u Glasgowu podnio je molbu kraljici Viktoriji za kraljevsku povelju. U peticiji, koju je potpisalo 49 računovođa iz Glasgowa, tvrdilo se da je računovodstvena profesija dugo postojala u Škotskoj kao posebna profesija od velike respektabilnosti i da je, iako je broj praktičara u početku bio mali, broj brzo rastao. U peticiji je također istaknuto da računovodstvo zahtijeva raznoliku skupinu vještina; kao i matematičke vještine za izračun, računovođa je morao poznavati opća načela pravnog sustava jer su ih sudovi često koristili za davanje dokaza o financijskim pitanjima. Edinburško društvo računovođa usvojilo je naziv "Chartered Accountant" za svoje članove.“ (Vuk, 2012.)

Do sredine 19. stoljeća britanska je industrijska revolucija bila u punom zamahu, a London je bio financijsko središte svijeta. S rastom društava s ograničenom odgovornošću, sve većim opsegom i raznovrsnoću proizvodnje i složenije logistike, porasla je potražnja za tehnički iskusnijim računovođama u svijetu brzih kompleksnih globalnih transakcija, upoznatih s najnovijim promjenama u zakonodavstvu kao što je npr. Zakon o trgovačkim društvima. Kako su se tvrtke širile, potražnja za pouzdanim računovođama je skočila, a profesija je brzo postala sastavni dio poslovnog i financijskog sustava.

4.2. Pojam računovodstva

„Računovodstvo je proces evidentiranja financijskih transakcija koje se odnose na poslovanje. Računovodstveni proces uključuje sažimanje, analizu i izvještavanje o tim transakcijama nadzornim agencijama, regulatorima i subjektima za naplatu poreza. Financijski izvještaji koji se koriste u računovodstvu sažetak su financijskih transakcija tijekom obračunskog razdoblja, sažimajući poslovanje poduzeća, financijski položaj i novčane tokove.“ (Žager i suradnici, 2009.).

„Ključne odrednice računovodstva (Vuk, 2012.):

- Bez obzira na veličinu poduzeća, računovodstvo je neophodna funkcija za donošenje odluka, planiranje troškova i mjerenje ekonomske uspješnosti.
- Knjigovođa se može nositi s osnovnim računovodstvenim potrebama, ali ovlašteni javni računovođa treba se koristiti za složenije ili naprednije računovodstvene zadatke.
- Dvije važne vrste računovodstva za poduzeća su menadžersko računovodstvo i troškovno računovodstvo. Menadžersko računovodstvo pomaže upravljačkim timovima u donošenju poslovnih odluka, dok računovodstvo troškova pomaže vlasnicima poduzeća da odluče koliko bi proizvod trebao koštati.
- Profesionalne računovođe slijede skup standarda poznatih kao Opće prihvaćena računovodstvena načela pri sastavljanju financijskih izvještaja.

Računovodstvo je jedna od ključnih funkcija gotovo svakog poslovanja. Njime mogu upravljati knjigovođa ili računovođa u maloj tvrtki ili mogu djelovati veliki računovodstveni i financijski odjeli s desecima zaposlenika u većim tvrtkama.

Upravljačko računovodstvo koristi većinu istih podataka kao i financijsko računovodstvo, ali organizira i koristi informacije na različite načine. Naime, u menadžerskom računovodstvu računovođa generira mjesečna ili tromjesečna izvješća koja menadžerski tim poduzeća može koristiti za donošenje odluka o poslovanju.

Baš kao što menadžersko računovodstvo pomaže tvrtkama u donošenju odluka o upravljanju, računovodstvo troškova pomaže tvrtkama u donošenju odluka o obračunu troškova.

Izvješća koja generiraju troškovno i menadžersko računovodstvo, od neprocjenjive su važnosti u pomaganju menadžmentu u donošenju informiranih poslovnih odluka.

U osnovi, troškovno računovodstvo razmatra sve troškove vezane uz proizvodnju proizvoda. Analitičari, menadžeri, vlasnici tvrtki i računovođe koriste ove podatke kako bi odredili koliko bi njihovi proizvodi trebali koštati. U troškovnom računovodstvu novac se smatra ekonomskim čimbenikom u proizvodnji, dok se u financijskom računovodstvu novac smatra mjerom ekonomske uspješnosti poduzeća.“ (Vuk, 2012.)

Financijsko računovodstvo odnosi se na procese koji se koriste za generiranje međugodišnjih i godišnjih financijskih izvještaja. Rezultati svih financijskih transakcija koje se dogode tijekom obračunskog razdoblja sažeti su u bilancu, račun dobiti i gubitka i izvještaj o novčanom toku.

„Financijske izvještaje većine tvrtki godišnje revidira vanjska revizorska tvrtka. Za neke, kao što su javna poduzeća, revizije su zakonski uvjet. Međutim, zajmodavci također obično zahtijevaju rezultate vanjske revizije svake godine kao dio svojih financijskih obveza. Stoga će većina tvrtki iz ovog ili onog razloga imati godišnje revizije.“ (Safret, 2000.)

4.3. Obilježja računovodstva

Računovodstvo, također je poznato kao proces mjerenja, obrade financijskih i nefinancijskih informacija o gospodarskim subjektima kao što su poduzeća i korporacije. „Računovodstvo mjeri rezultate gospodarskih aktivnosti organizacije i prenosi te informacije raznim dionicima, uključujući investitore, vjerovnike, menadžment i regulatore.“ (Vuk, 2012.)

Evidentiranje financijskih transakcija, kako bi se sažeci financijskih podataka mogli prikazati u financijskim izvještajima, poznato je kao knjigovodstvo, od čega je dvostruko knjigovodstvo najčešći sustav, što znači da se svaka transakcija prikazuje dva puta jer ima dvojako značenje za

poslovanje npr. kada se kupuje roba, na jednoj strani će se povećati zalihe, dok će se s druge strane smanjiti gotovina.

„Cilj računovodstvenih standarda postiže se ako financijski izvještaji daju istinit i objektivan tzv. poštene informacije o gospodarskom subjektu. Primjena računovodstvenih standarda omogućuje bolje, lakše i pouzdanije informacije o financijskom položaju gospodarskog subjekta kao i prikaz njegove sposobnosti zarade, što je od interesa za potencijalne korisnike financijskih informacija kao što su dioničari, menadžment, zaposlenici, investitori, vjerovnici i drugi. Prije nego što se financijski izvještaji objave široj javnosti, podliježu pregledu od strane neovisnih ovlaštenih stručnjaka kao što su revizori.“ (Milko i Kukec, 2008.)

Njihovo mišljenje o financijskim izvještajima računovođe gospodarskog subjekta je mjerodavno u pogledu istinitosti i objektivnosti tih financijskih izvještaja ili ne. Bit je dobiti pouzdanu potvrdu dosljedne primjene računovodstvenih standarda u svim segmentima obuhvaćenim financijskim izvještajima. Financijski izvještaji također pokazuju koliko je dobro menadžment upravljao resursima koje su mu povjerali dioničari. Financijski izvještaji također sadrže opis primijenjenih računovodstvenih politika koje moraju biti dosljedne kako bi podaci bili usporedivi.

Primarnu odgovornost za točnost prikaza financijskih izvještaja snosi uprava društva. Postoji konceptualni okvir za financijsko izvještavanje koji bi trebali pratiti računovodstveni standardi kao općeprihvaćena teorijska načela u području računovodstva. Konceptualni okvir koji je razvila računovodstvena struka u različitim zemljama pretpostavlja da bi financijski izvještaji trebali biti korisni onima kojima su namijenjeni.

„Računovodstvena prijevara je namjerno pogrešno prikazivanje ili propust u računovodstvenim evidencijama od strane uprave ili zaposlenika koji uključuje korištenje obmane. To je kazneno djelo i povreda građanskog delikta. To može uključivati dosluh s trećim stranama.“ (Vuk, 2012.)

Računovodstvena pogreška je nenamjerno pogrešno prikazivanje ili propust u računovodstvenim evidencijama, na primjer pogrešno tumačenje činjenica, pogreške u obradi podataka ili previdi koji dovode do netočnih procjena.

4.4. Zakonski okvir

Na nacionalnoj razini računovodstvo može biti regulirano zakonskim propisima, zakonima i nadnacionalnim zakonskim propisima, zakonima, nadnacionalnim propisima i računovodstvenim

standardima te zakonima i računovodstvenim standardima. Zahtjevi za računovodstvenim informacijama postali su sve složeniji.

Prema Zakonu o računovodstvu (2013.), sva poduzeća u Hrvatskoj dužna su primjenjivati Hrvatske standarde financijskog izvještavanja, osim velikih poduzeća i onih s dioničkim ili dužničkim vrijednosnim papirima uvrštenim na burzu ili pripremljenim za uvrštenje na burzu.

Zakonom je definiran Odbor za standarde financijskog izvještavanja koji ima nadležnosti da analizira i prati razvoj računovodstvene teorije i prakse, donosi Hrvatske standarde financijskog izvještavanja.

Informacije dobivene iz financijskih izvješća postaju sve važnije u donošenju menadžerskih odluka. Time doprinose kontinuitetu poslovanja. Poduzeća bi trebala objaviti sve informacije koje se smatraju važnima kako bi informacije pomogle donositeljima odluka u procjeni prošlih, sadašnjih i budućih aktivnosti.

Zakonom o računovodstvu (ZOR) uređuje se računovodstvo poduzetnika, razvrstavanje poduzetnika, knjigovodstvene isprave i poslovne knjige, popis imovine i obveza, primjena standarda financijskog izvještavanja i tijelo za donošenje standarda financijskog izvještavanja, godišnji financijski izvještaji i konsolidacija godišnjih financijskih izvještaja, revizija godišnjih financijskih izvještaja, sadržaj godišnjeg izvješća, javna objava godišnjih financijskih izvještaja, registar godišnjih financijskih izvještaja, te obavljanje nadzora.

Donošenjem ovog Zakona poduzetnici se razlikuju te svrstavaju u svoju kategoriju, odnosno dijele se na male, srednje i velike prema kriterijima i uvjetima koje ispunjavaju. Svaki poduzetnik mora voditi svoje knjige i financijske izvještaje kako bi zadovoljio zakonsku normu, pri tome mora imati na umu da poštuje sve standardne, načela, propise i zakone.

Poduzetnik je također odgovoran da organizira, prikupi i sastavi sve potrebne knjigovodstvene isprave kako bi zadovoljio zakonske norme, na način da su svi pokazatelji potkrijepljeni, odnosno da se mogu retrogradno provjeriti.

Hrvatski Zakon o računovodstvu od ulaska Republike Hrvatske u EU 2013. prilagođavan je prema EU smjernicama.

Zbog globalizacije, jaza u svjetskom financijskom izvještavanju te mnogih drugih promjena stvorila se potreba za nastajanjem jedinstvenih standarda s namjerom uklanjanja i ublažavanja

spomenutih problema te su se razvili Međunarodni standardi financijskog izvještavanja.

U Hrvatskoj u primjeni računovodstvenih standarda postoji paralelizam (dualizam). Poduzeća ocijenjena na burzi te srednja i velika poduzeća moraju sastavljati svoja financijska izvješća prema Međunarodnim računovodstvenim standardima i direktivama EU. Međutim, mala poduzeća i obrtobveznici poreza na dobit moraju biti u skladu s Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja. Dvojnost u praksi primjenjuje se i u zemljama članicama Europske unije (EU), ali je broj poduzeća koja primjenjuju MSFI značajno manji. Primjena MSFI-ja potrebna je za poduzeća koja kotiraju na burzama i ona koja trebaju pripremati konsolidirana financijska izvješća (Uredba 1606/2002).

Financijska izvješća trebaju biti prilagođena zahtjevima korisnika, s glavnim ciljem osiguranja kontinuiteta poslovanja. Kvalitetna financijska izvješća omogućuju korisnicima procjenu kontinuiteta poslovanja. Standardizirane pozicije imovine, obveze i kapital (balans) moraju se prikazati za usporedbu u međunarodnoj trgovini.

Proračunsko računovodstvo regulirano je zasebnim zakonodavnim okvirom o kojem više u sljedećem poglavlju, osobito u području računovodstva EU projekata u sustavu proračuna.

5. RAČUNOVODSTVO EU PROJEKTA PRI PRORAČUNSKIM KORISNICIMA

Pravilnik o proračunskom računovodstvu i Računskom planu stupio je na snagu 1. siječnja 2015.godine (24/14, 115/15, 87/16, 3/18, 126/19 i 108/20), uvodi neke promjene koje se odnose na izvršavanje, planiranje i računovodstveno evidentiranje rashoda i prihoda iz fondova Europske unije.

5.1. Proračun projekta

„Proračun projekta je poveznica između uloge provedbe, planiranja i kontrole projektnih aktivnosti koji je iskazan u brojčanom obliku i mora pratiti formulare koji budu objavljeni u natječaju, poželjno je priložiti proračun u Excel tablici. Izrada proračuna je ključan dio pripremanja projekta u kojem se opširnije analiziraju troškovi planiranih aktivnosti. Dosta je bitno da se uključe osobe koje rade na području financija i računovodstva kod planiranja i pripremanja projekta jer zbog svog iskustva i znanja mogu dati korisne i značajne savjete i preporuke.“ (Bešlić, 2014.)

5.1.1. Izrada proračuna projekta

Kod izrade proračuna najvažnije je utvrditi potrebna sredstva za sve aktivnosti u projektu te troškove koji se tiču tih aktivnosti. Prije same pripreme proračuna vrlo je bitno temeljito pročitati i istražiti kompletnu dokumentaciju natječaja u kojoj se nalaze razni kriteriji kojih se korisnici moraju pridržavati.

Zatim temeljito se upoznati sa svim aktivnostima u prijavnim formularima te provjeriti da li su aktivnosti usklađene sa kriterijima prihvatljivosti te se na kraju koristi obrazac proračuna projekta. Ukoliko se ne prate formulari koji su neizbježni dio natječaja, može doći do isključenja daljnjeg postupka evaluacije.

Planiranje proračuna projekta se priprema tako da se za sve opisane projektne aktivnosti u sažetom dijelu navedu svi resursi koji su nužni za njihovu provedbu. Zatim se moraju brojčano izraziti, sumirati te po kategoriji troška unijeti u sam formular proračuna projekta. Vrlo važno je da se u proračunu ne smije pojaviti ništa što nije propisano okvirom projektnih aktivnosti.

5.1.2. Troškovi provedbe projekta

Kod prijave projekata iz EU fondova potrebno je poznavati i razlikovati troškove projekta. U proračunu projekta postoje dvije vrste troškova koje je poželjno znati kako bi se moglo utvrditi što sve ulazi, a što ne ulazi u proračunsku tablicu, a to su prihvatljivi i neprihvatljivi troškovi.

„Prihvatljivi troškovi su dozvoljeni troškovi koji ulaze u proračun projekta za koje se mogu tražiti sredstva EU-a. Koriste se isključivo za provedbu projekta i ostvarenje projektnih ciljeva i za sve je potrebno čuvati račune, platne liste i dr. kako bi mogli dokazati kako su troškovi nastali. Najčešći dopušteni troškovi su: (Vela, 2015.).

- ✓ troškovi ljudskih potencijala
- ✓ nova oprema
- ✓ putni troškovi i dnevnice
- ✓ troškovi edukacije i promotivnih aktivnosti
- ✓ ostali troškovi koji su propisani u naputcima za prijavitelje.“

„Neprihvatljivi troškovi su nedopušteni troškovi koji ne ulaze u proračun projekta i za koja se ne mogu dobiti sredstva EU-a. To su troškovi koji nisu direktno povezani sa provedbom aktivnosti projekta. Ponekad ugovorno tijelo zahtijeva da se takve troškove unese u tablicu proračuna, iako ih neće priznati u projektu, a takvi troškovi se mogu pokriti vlastitim sredstvima ili zaduživanjem.

Vrste neprihvatljivih troškova su: (Vela,2015.)

- ✓ PDV ako se može odbiti kao pretporez
- ✓ kupnja nekretnina
- ✓ bankovni troškovi
- ✓ kupnja rabljene opreme
- ✓ dugovi prema državi i trećima.“

Proračunski formulari se razlikuju od programa do programa, a svaki formular sadrži nekoliko ključnih kategorija troškova a to su: ljudski potencijali, uredski i administrativni troškovi, putni troškovi i troškovi smještaja, troškovi vanjskih usluga te troškovi opreme i ulaganja u infrastrukturu.

5.1.2.1. Ljudski potencijali

Ljudskim potencijalom smatra se svaki član tima koji radi na projektu, odnosno oni koji imaju sklopljen ugovor o radu na projektu. Predstavljaju detaljan opis troškova osoblja koji rade na projektu. Tu se radi o novozaposlenima, onima koji su se zaposlili najvećim dijelom zbog realizacije projekta i već zaposlenim osobama za koje se napravi preraspodjela odnosno svaki član projektnog tima ima svoju ulogu u projektu za vrijeme trajanja projekta. Ovi troškovi se odnose na djelatnike koji rade na projektu, kao što su tehničko osoblje u koje se ubrajaju koordinator projekta, voditelj projekta stručnjak za nabavu i dr. te administrativno osoblje u koje spadaju financijski stručnjaci, asistent na projektu i dr. (Maletić, 2016.)

Tablica 3. Izračun troška osoblja u proračunu

Stavka	Jedinica	Broj jedinica	Cijena po jedinici (kn)	Ukupno (kn)	Obrazloženje
Voditelj projekta (50% radnog vremena)	Mjesec	6	20.000,00	120.000,00	Ugovor o radu
Asistent voditelja (25% radnog vremena)	Mjesec	3	10.000,00	30.000,00	Ugovor o radu

Izvor: Vlastita izrada (Vela, 2015.)

Primjer 1. pokazuje izračun troška osoblja koji nije prijavljen na puno radno vrijeme, nego je zaposlen na određeni postotak (npr. 50% ili 25%), izračun broja jedinica koji se može dobiti tako da se broj mjeseci rada pomnože sa postotkom radnog vremena. Recimo da određeni projekt traje 12 mjeseci, trošak rada Voditelja projekta koji je prijavljen na 50% radnog vremena obračunava se na način: 12 mjeseci x 50 % = 6 mjeseci (broj jedinica). Cijena po jedinici označava puni BRUTO 2 iznos, odnosno ukupan trošak poslodavca, dok u BRUTO 2 iznos se ubrajaju svi doprinosi, porezi i prirezi, te ostala davanja, a sve te stavke su dogovorene i propisane internim aktima i zakonodavnim okvirom.

„Kako bi se opravdali ovakvi troškovi potrebno je dostaviti određenu dokumentaciju: (Vela, 2015.)

- ✓ Odluku o osoblju koje radi na projektu – uključujući i postotak radnog vremena

- ✓ Ugovore o radu, odluke o imenovanju, rješenja o razmještanju na određeno radno mjesto
- ✓ Platne liste
- ✓ Evidenciju rada
- ✓ Obrazce JOPPD.“

5.1.2.2. Administrativni i uredski troškovi

Administrativni troškovi nastaju kako bi se obavila aktivnost, taj trošak nije u cijelosti povezan za projekt koji se provodi, uglavnom su to troškovi najma uredskog prostora i režija te ostali administrativni troškovi koji su nužni za provedbu projekta i koji su određeni u samom natječaju.

„Uredski troškovi su troškovi koji se odnose na urede u kojima se ne boravi stalno, nego je namijenjen za neke određene aktivnosti koje su dio projekta te se prikazuju samo za te dane ili mjesece kada se uistinu provode te aktivnosti.“ (Vela, 2015.)

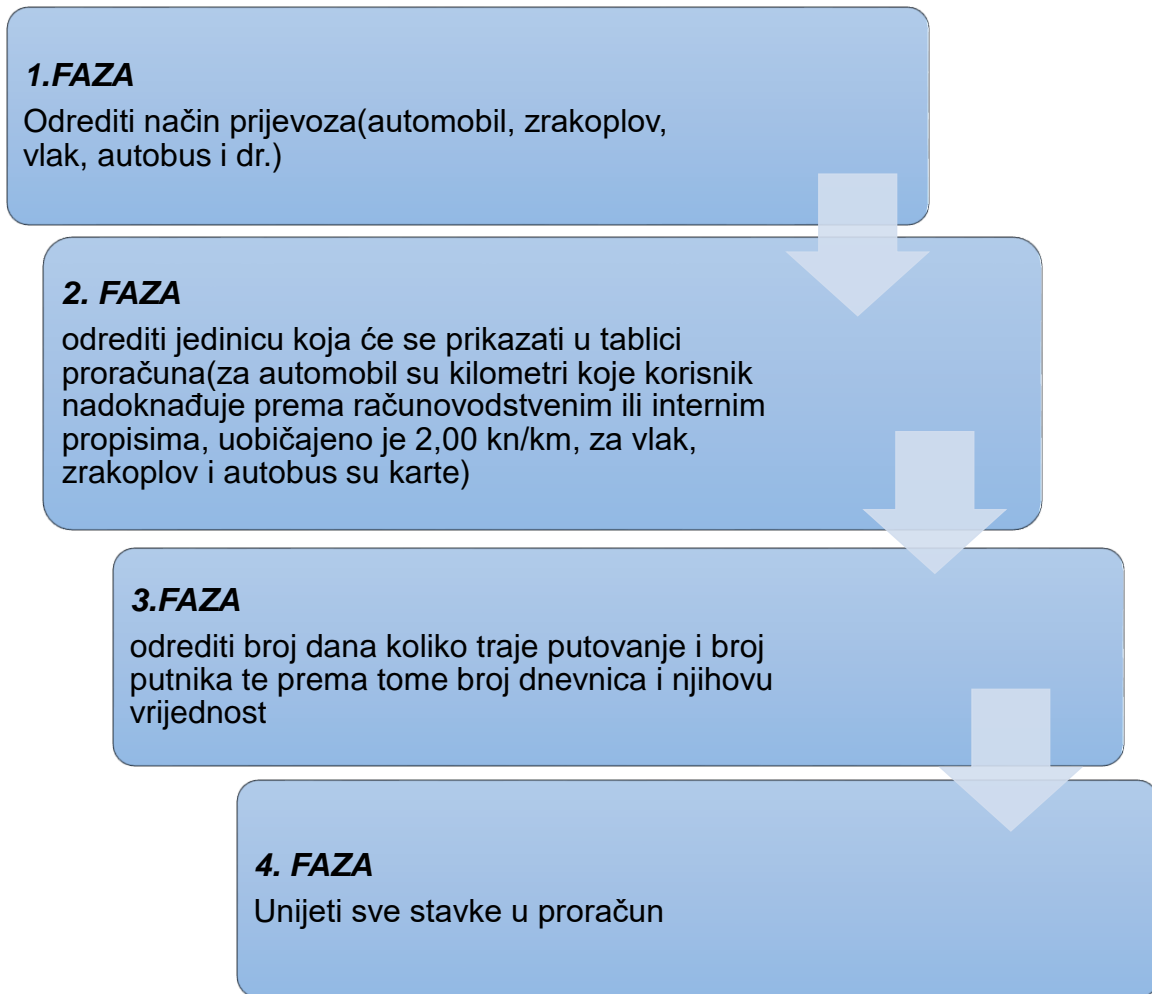
„U financijskom izvještaju ovi troškovi ne prikazuju se kao pojedinačan trošak nego kao skupni iznos, dok je negdje u nekim programima potrebno dostaviti određenu dokumentaciju kao što su narudžbenice, ugovori, dokazi o plaćanju te kalkulacija izračuna troškova za urede, komunalne usluge i dr. Ova vrsta troška je zapravo nenamjenski trošak i zato se danas smatra da se najviše može zlouporabiti. Važno je da se sva sredstva provedbe projekta koja su planirana za određene aktivnosti troše onako kako su predviđena te je potrebno čuvati svu dokumentaciju o nastalim troškovima kako bi se spriječile daljnje nepravilnosti koje se utvrđuju provjerama revizije i kontrole.“ (Maletić, 2016.)

5.1.2.3. Putni troškovi i troškovi smještaja

„Putni troškovi i troškovi smještaja odnose se na troškove putovanja zaposlenika, partnera i sudionika na projektu. Svako putovanje mora biti jasno opravdano projektnim aktivnostima i nužno za uspješnu provedbu projekta.“ (Maletić, 2016.)

Što se tiče prijevoznog sredstva osnovno pravilo je da se uvijek odabire ono koje je najučinkovitije i najekonomičnije.

Slika 4. Unos troškova putovanja u projektni proračun



Izvor: Vlastita izrada autora (Vela, 2015.)

5.1.2.4. Troškovi vanjskih usluga

„Troškovi vanjskih usluga su značajna kategorija troška proračuna, te ih je potrebno, poželjno i moguće grupirati po aktivnostima (npr. tiskanje brošura) ili po događajima (npr. organizacija seminara) ili pak po vrstama troška (npr. trošak dizajna, trošak tiskanja/fotografiranja, trošak najma konferencijske dvorane i opreme i sl.) u zajedničku skupinu stavku.“ (Maletić, 2016.).

„Ovakav dio u proračunu inače je ključni element projekta zato što pokazuje značajne troškove najvažnijih projektnih aktivnosti a to su: (Maletić, 2015.)

- ✓ Troškovi publikacija gdje se pripremaju i tiskaju projektne brošure, knjige, rezultati istraživanja
- ✓ Troškovi organiziranja događaja - tu spadaju sastanci, razne konferencije, radionice i seminari
- ✓ Troškovi promocije, komunikacije i informiranja – tu provoditelj projekta prikazuje rezultate projekta npr. publikacije, izvješće za tisak, oglasi i novine, web stranice i ostali promotivni materijali
- ✓ Troškovi osposobljavanja
- ✓ Troškovi revizije i evaluacije - ako se radi o nekom zahtjevnom projektu bi bilo potrebno uključiti vanjske stručnjake koji bi proveli reviziju ili evaluaciju.
- ✓ Usluge pravnog savjetovanja i dr..“

Tablica 4. Prikaz troškova vanjskih usluga u proračunu

Opis	Jedinica mjere	Broj jedinica	Jedinična cijena	Ukupan trošak u kunama
1.Troškovi vanjskih usluga				
1.2.Dizajn, priprema i tiskanje promotivnih materijala (letci i brošure)	Ugovor	1	30.000,00	30.000,00
1.3.Seminar (2x5 dana; 10 osoba svaki)				
<i>1.3.1.Najam dvorane i opreme</i>	Ugovor	2	5.000,00	10.000,00
<i>1.3.2.Materijali za sudionike</i>	Komad	20	100,00	2.000,00
<i>1.3.3.Naknada predavačima</i>	Ugovor	2	2.000,00	4.000,00
<i>1.3.4.Usluga hrane i pića</i>	Usluga	2	2.000,00	4.000,00

Izvor: vlastita izrada autora Vela, 2016.

Vrlo je važno napomenuti kako se korisnici moraju pridržavati pravila i određenih smjernica nabave, a to su: nediskriminacija, transparentnost te se mora prema svim sudionicima jednako postupati, bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi.

5.1.2.5. Troškovi opreme i ulaganja u infrastrukturu

U proračunu projekta troškovi opreme su svi troškovi koji se odnose na nabavu opreme koja je nužna za provedbu projekta npr. uredska oprema i namještaj, tehnička i računalna oprema, itd. Ukoliko glavna projektna aktivnost osjeti potrebu za kupovinom ili najmom automobila također se taj dio troška može uključiti u kapitalna ulaganja.

Tablica 5. Prikaz troškova opreme u proračunu projekta

Opis	Jedinica mjere	Broj jedinica	Jedinična cijena	Ukupan trošak u kunama
1.Troškovi opreme				
1.1.projektor i projekcijsko platno	Komad	4	5.000,00	20.000,00
1.2.Laptop	Komad	5	7.000,00	35.000,00
1.3.Multifunkcionalni uređaj (faks, skener, printer)	Komad	1	10.000,00	10.000,00
1.4.Garnitura (stol+6 stolica)	Set	6	10.000,00	60.000,00
1.5.Ormar i vješalice	Set	6	2.000,00	12.000,00

Izvor: vlastita izrada autora (Maletić, 2016.)

Što se tiče troškova koji se odnosi na ulaganje u infrastrukturu, tu ulaze troškovi koji se odnose na obnavljanje izvora energije, nadziranje radova, izvođenje radova, instaliranje i izradu određene opreme.

Tablica 6. Prikaz troškova ulaganja u infrastrukturu u proračunu projekta

<i>Opis</i>	Jedinica mjere	Broj jedinica	Jedinična cijena	Ukupan trošak u kunama
1.TROŠKOVI ULAGANJA U INFRASTRUKTURU				
1.1.Radovi (poslovni centar)				
<i>1.1.1.II.faza građevinskih radova</i>	Ugovor	1	1.200.000,00	1.200.000,00
<i>1.1.2.Nabava i instalacija solarnih panela</i>	Ugovor	1	500.000,00	500.000,00
<i>1.1.3.Nadzor radova</i>	Ugovor	1	60.000,00	60.000,00

Izvor: vlastita izrada autora (Maletić, 2016.)

Troškovi opreme i ulaganja u infrastrukturu mogu se priznati samo ako se detaljno obrazloži na koje se aktivnosti točno odnosi i zašto su ti troškovi neophodni za provedbu tih aktivnosti, dok će korisnik u prijavnom formularu također morati objasniti što će biti s tom opremom kada se završi sa projektnim aktivnostima.

5.2. Praćenje projekata EU u sustavu proračuna

U ovom potpoglavlju se obrađuje problematika praćenja EU projekata u sustavu proračuna. Razrađuju se izvori financiranja, potom planiranje, izvršavanje, evidentiranje te nadzor i evaluacija.

5.2.1. Izvori financiranja

„Predstavljaju skupine primitaka i prihoda putem kojih se moraju podmiriti izdaci i rashodi za utvrđene namjene i vrste. Prihodi i primici proračuna prvo se moraju isplanirati, zatim rasporediti te se iskazuju prema izvorima iz kojih potječu, a rashodi i izdaci se planiraju, izvršavaju i

knjigovodstveno evidentiraju prema izvorima financiranjima. (Vašiček, 2016.). Pojedini izvori financiranja šifrirano su se uveli kako bi se pratilo kako se troše sredstva koja su na raspolaganju iz fondova Europske unije, osnovni izvori financiranja su u skupini 5 Pomoći: (Maletić, 2016.)

- ✓ Izvor 51 Pomoći EU-a
- ✓ Izvor 55 Refundacije iz pomoći EU-a
 - 551 Europski poljoprivredni jamstveni fond
 - 559 Ostale refundacije iz pomoći EU-a
- ✓ Izvor 56 Fondovi Eu-a
 - 561 Europski socijalni fond
 - 562 Kohezijski fond
 - 563 Europski fond za regionalni razvoj
 - 564 Ribarski fondovi
 - 565 Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj
- ✓ 57 Ostali programi EU-a
 - 571 Schengenski instrument
 - 572 Fondovi za izbjeglice i povratak
 - 573 Instrumenti europskog gospodarskog prostora i ostali instrumenti

Svaki taj izvor ima specifična pravila kod izvršenja rashoda i planiranja proračuna te putem tih pravila se može odrediti u koju kategoriju izvora pripadaju.

5.2.2. Planiranje projekata financiranih iz fondova EU-a

Prihodi koji se financiraju fondovima Europske unije se planiraju prema pojedinim fondovima odnosno podizvorima. Proračunski korisnici državnog proračuna koji se služe sredstvima fondova Europske unije zapravo planiraju aktivnosti tj. rashode koji se financiraju iz fondova EU, dok državna riznica unosi plan prihoda u svoj sustav.

„Proračunski korisnici financijske planove projekata ne uključuju u proračun, zato što u vremenu kada se donosi proračun ne može se znati da li će neki projekt koji bi trebao biti financiran sredstvima Europske unije biti prihvaćen ili ne. Projekti koji nisu planirani, a prihvaćeni su, njih proračunski korisnici mogu provesti jer im je dana mogućnost prilagodljivosti, odnosno smiju se ubaciti nove aktivnosti ili projekte s planom 0, a izvršenje se dopušta samo do razine sredstava koji

su odobreni. Što se tiče nacionalnog financiranja kod izvora 12, njemu nije dozvoljeno prilagođavati proračun što znači da se preporuča da se na ovom podizvoru planiraju projekti koji su već prijavljeni i da su sigurni da bi se taj projekt ostvario tj. odobrio.“ (Bešlić, 2015.)

Prihodi iz izvora 51 Pomoći od EU mogu se planirati i evidentirati prema korisnicima odnosno na razini proračunske glave, a rashodi prema krajnjim korisnicima sredstava EU, a to mogu biti proračunski korisnici državnog proračuna, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i njihovi nadležni proračunski korisnici, izvanproračunski korisnici državnog proračuna te ostali subjekti koji nisu u sustavu proračuna. Kod izvora 55 koji se odnosi na refundacije iz pomoći EU primitci se planiraju po korisnicima gdje plan prihoda mora biti isti kao i plan rashoda, dok su rashodi ograničeni planom prihoda.

„Ekonomska klasifikacija razlikuje prihode po prirodnim vrstama, a rashode po njihovoj funkciji koja se može odrediti prema onome tko je krajnji korisnik sredstava: (Maletić, 2016.)

- ✓ Korisnik koji je proračunski korisnik državnog proračuna planira rashode po prirodnoj vrsti troškova
- ✓ Kada se EU sredstva prenose općinama, gradovima ili županijama proračunski korisnik državnog proračuna prijenos planira u podskupini 368 Pomoći temeljem prijensa EU sredstava
- ✓ Kada se EU sredstva prenose proračunskim korisnicima koji su u nadležnosti grada, županije ili općine proračunski korisnik državnog proračuna planira prijenos u skupini 368 *Pomoći temeljem prijensa EU sredstava*
- ✓ Kada se EU sredstva prenose subjektima koji nisu u sustavu općeg proračuna tada proračunski korisnik državnog proračuna planira prijenos u podskupinu 384 *Prijenosi EU sredstava subjektima izvan općeg proračuna.* “

Pravilno planiranje znači da treba izraditi izvrstan financijski plan koji treba ispunjavati sve zahtjeve projekta. U tim planovima mora se točno i detaljno utvrditi raspored prihoda koji je podijeljen na troškove koji su planirani. Npr. ukoliko smo u stavku proračuna uredski materijal planirali 100.000,00 kn, sav taj planirani iznos se zapravo mora i potrošiti na uredski materijal, ako se pojavi višak, ne može se potrošiti na druge stavke u proračunu.

Najveći problem koji se javlja u financijskom planiranju proračuna je pojava nepredviđenih troškova koji nisu bili planirani dok je trajala izrada projekta ili se cijena određenih resursa može lako promijeniti na što se ne može utjecati, kao što su to promijenjeni troškovi raznih usluga, troškovi promjene PDV-a i dr.

5.2.3. Izvršavanje projekata financiranih iz fondova EU-a

Prihodi koji se mogu ostvariti putem EU fondova iskazuju se na izvoru financiranja pomoći 5, a rashodi se izvršavaju samo do određene razine naplate, bez obzira koliko je planirano. Ukoliko se naplati prihod koji nije određen planom, proračunski korisnik mora poslati zahtjev Sektoru za pripremu proračuna države i financiranje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave da dobije suglasnost kako bi mogli otvoriti novi izvor i aktivnost u stavkama proračuna koji bi se otvorio kao plan 0, ali prihod koji se naplatio će se moći upotrebljavati samo do visine naplate. (Maletić, 2016.)

Kod izvršavanja rashoda za svaki izvor financiranja su određena posebna pravila koja su uvedena u sustav državne riznice i tako je omogućena automatska kontrola. Proračunski korisnici izvršavanje rashoda EU fondova u sustavu riznice trebaju rezervirati sredstva putem najave obveze. Takva rezervacija nema određenu veličinu plana i uloženi sredstava, a jedina razlika od ostalih rezervacija će biti određene šifre podizvora za EU fondove. Ukoliko ne postoji rezervacija, neće se moći stvoriti račun i zahtjev za plaćanje, koji je određen specifičnim tipom dokumenta: SF. Prihodi iz fondova Europske unije priznaju se po doznaci sredstava.

Kako su se uveli izvori financiranja EU fondova postavila su se određena pravila kako se trebaju izvršavati te se mora osigurati da se sredstva troše onako kako su i prijavljeni troškovi što se dokazuje dostavljanjem dostupne i kompletne dokumentacije. Svi koraci i načini izvršavanja državnog proračuna određeni su Pravilnikom o načinu i uvjetima izvršavanja državnog proračuna. Proračunski korisnici koji su u svojim financijskim planovima planirali rashode iz izvora 56 Fondovi EU i 57 Ostali programi EU mogu popuniti određene podizvore onoliko koliko su i planirali. (Kosor, 2016.)

Kod izvora 51 *Pomoći EU* se može provesti izvršenje iznad iznosa koji je određen u financijskom planu proračunskog korisnika do određene visine naplate. Rashodi kod ovoga izvora premda nisu planirani mogu se izvršiti samo ako se unaprijed utvrde aktivnosti, samo ako Ministarstvo financija

da suglasnost, a sva sredstva koja se ne potroše, mogu se prenositi i trošiti u drugoj proračunskoj godini.

Kod izvora *55 Refundacija EU sredstava*– većina projekata koja koriste sredstva EU moraju prvo platiti iz proračunskih sredstava, dok će se ta utrošena sredstva refundirati tek nakon što se projekt zatvori. Kod ovoga izvora otvorili su se i podizvori 551,559. Tu se rashodi izvršavaju do visine plana, a refundacija se javlja kasnije, većinom i sljedeće godine, što znači da je korištenje ovoga izvora ograničeno planom, a ne naplatom prihoda. (Kosor, 2016.)

5.2.4. Računovodstveno evidentiranje projekata

Knjigovodstvene evidencije ovise o tome tko je krajnji korisnik EU sredstava, a to mogu biti proračunski korisnici državnog proračuna, jedinice lokalne i regionalne samouprave i njihovi proračunski korisnici, izvanproračunski korisnici županijskih, gradskih ili općinskih proračuna i subjekti izvan proračuna.

Sredstva dodijeljena jednom proračunskom ili izvanproračunskom korisniku koji posluje preko jedinstvenog računa državnog proračuna, mogu se prenositi na druge korisnike u sustavu državne riznice. Obzirom da su sredstva od pomoći EU, u sustavu državnog proračuna, evidentirana na korisniku koji ih je ostvario, njihov prijenos drugim korisnicima obavlja se nalogom za preknjiženje i to zaduženjem prihoda korisnika koji daje sredstva i odobrenjem prihoda korisnika koji prima sredstva.

„Prijenos sredstava, osim u sustavu državne riznice, temeljem istog naloga za preknjiženje potrebno je provesti i u poslovnim knjigama davatelja sredstava na način da se stornira zaduženje na računu *16721 Potraživanja za prihode proračunskih korisnika uplaćene u proračun* i odobrenje na računu *23957 Obveze za EU predujmove* za iznos koji se prenosi drugom korisniku. Primatelj sredstava EU, temeljem naloga za preknjiženje koji mu je dostavljen, u svojim poslovnim knjigama provodi knjiženja primitka sredstava zaduženjem računa *16721* uz odobrenje računa *23957*.“
(Izvor: Upute za planiranje i računovodstveno evidentiranje prihoda i rashoda iz EU sredstava, Ministarstvo financija, 2020)

Primjer 1. proračunski korisnik državnog proračuna, koji posluje preko svog računa, korisnik je EU sredstava koja je ostvario prijenosom sredstava od Agencije za mobilnost i programe EU

„Ekonomski fakultet u Rijeci dobiva sredstva od Agencije za mobilnost i programe EU (AMPEU)

u sklopu programa Erasmus+. Sredstva se s deviznog računa Agencije uplaćuju u koristi računa Ekonomskog fakulteta u Rijeci.“ (Izvor: Upute za planiranje i računovodstveno evidentiranje prihoda i rashoda iz EU sredstava, Ministarstvo financija, 2020)

Tablica 1. Evidencije kod Agencija za mobilnost i programe EU

<i>Opis</i>	<i>Iznos</i>	<i>Račun</i>	
		<i>Duguje</i>	<i>Potražuje</i>
<i>1. AMPEU dobiva EU sredstva na devizni račun</i>	<i>20.000</i>	<i>11122</i>	<i>23957</i>
<i>2. AMPEU prenosi sredstva na račun Fakulteta</i>	<i>8.000</i>	<i>12913</i>	<i>11122</i>
<i>3. Obavijest Fakulteta o nastalim rashodima projekta i priznatim prihodima:</i>			
<i>a) evidentiranje rashoda</i>	<i>5.000</i>	<i>36931</i>	<i>12913</i>
<i>b) priznavanje prihoda</i>	<i>5.000</i>	<i>23957</i>	<i>63231</i>

Izvor: Upute za planiranje i računovodstveno evidentiranje prihoda i rashoda iz EU sredstava, Ministarstvo financija, 2020.

Tablica 2. Prikaz evidencije fakulteta

<i>Opis</i>	<i>Iznos</i>	<i>Račun</i>	
		<i>Duguje</i>	<i>Potražuje</i>
<i>1. Fakultet prima EU sredstva iz projekta</i>	<i>8.000</i>	<i>11121</i>	<i>23957</i>
<i>2.a Nastali rashodi tijekom provođenja projekta</i>	<i>5.000</i>	<i>3</i>	<i>23</i>
<i>2.b Priznavanje prihoda u visini nastalih rashoda</i>	<i>5.000</i>	<i>23957</i>	<i>63931</i>
<i>3. Obveza prema dobavljaču podmirena</i>	<i>5.000</i>	<i>23</i>	<i>11121</i>

Izvor: Upute za planiranje i računovodstveno evidentiranje prihoda i rashoda iz EU sredstava, Ministarstvo financija, 2020

Kao što je prikazano u tablici, primjer iskazuje nastale promjene i računovodstveno evidentiranje te praćenje financijskih tokova kada je riječ o navedenom projektu. Promjenama regulative, prihodi

od EU projekata priznaju se u trenutku doznake sredstava, neovisno o nastanku rashoda.

5.2.5. Izvještavanje i praćenje provedbe

„Kada krene provedba projekta, tada korisnik je odgovoran da se ispune sve obveze svojih zaposlenih i projektnih partnera koje su propisane ugovorom koji je korisnik potpisao sa nadležnim tijelom. Jedna od tih obveza korisnika je i obveza izvještavanja koja su određena ugovorom u kojima su navedeni izvještaji koje korisnik projekta mora dostaviti nadležnim tijelima, a to su kvartalna izvješća, izvješća o napretku projekta, među-izvješća, završna izvješća. Korisnik projekta treba redovito izvještavati i predavati sve korisne informacije o provedbi projekta nadležnim tijelima. Kada se radi izvještaj potrebno je upotrebljavati obrasce koji su zadani kao što su obrasci iz ugovora ili obrasci koja se dobiju od nadležnog tijela, ne bi se smjeli prepravljati od strane korisnika brisanjem dijelova ili dodavanja novih.“ (Maletić, 2016.)

Za korištenje bespovratnih sredstava podnose se izvješća o napretku i završno izvješće te izvješće nakon provedbe projekta samo ako je primjenjivo, a koje se podnosi 30 dana nakon završetka svake godine tokom tog razdoblja.

Izvješće o napretku sastavlja se u obliku Zahtjeva za nadoknadu sredstava. Ta izvješća moraju sadržavati cijeli projekt bez obzira na dijelove koji se financiraju iz fondova što znači da svaki izvještaj mora u potpunosti uključivati sve elemente za koje se potražuje nadoknada sredstava. Dostavljaju se u određenom periodu, najčešće u roku od 15 dana istekom svaka tri mjeseca.

Slika 2. Primjer izvještaj o napretku

IZVJEŠTAJ O NAPRETKU

Mjera:
Podmjera:
Operacija:

NAZIV KORISNIKA	_____
ADRESA	_____
DATUM ODLUKE O DODJELI SREDSTAVA	_____
NAZIV ULAGANJA (iz Odluke)	_____
KRAJNJI ROK ZA DOSTAVU	_____
ZAHTEJEVA ZA ISPLATU (iz Odluke/Aneksa)	_____

Provedene aktivnosti:

Planirane aktivnosti:

Datum: _____

Pečat i potpis: _____

Izvor: Obrasci za izvještaje <http://www.uzuvrh.hr/>

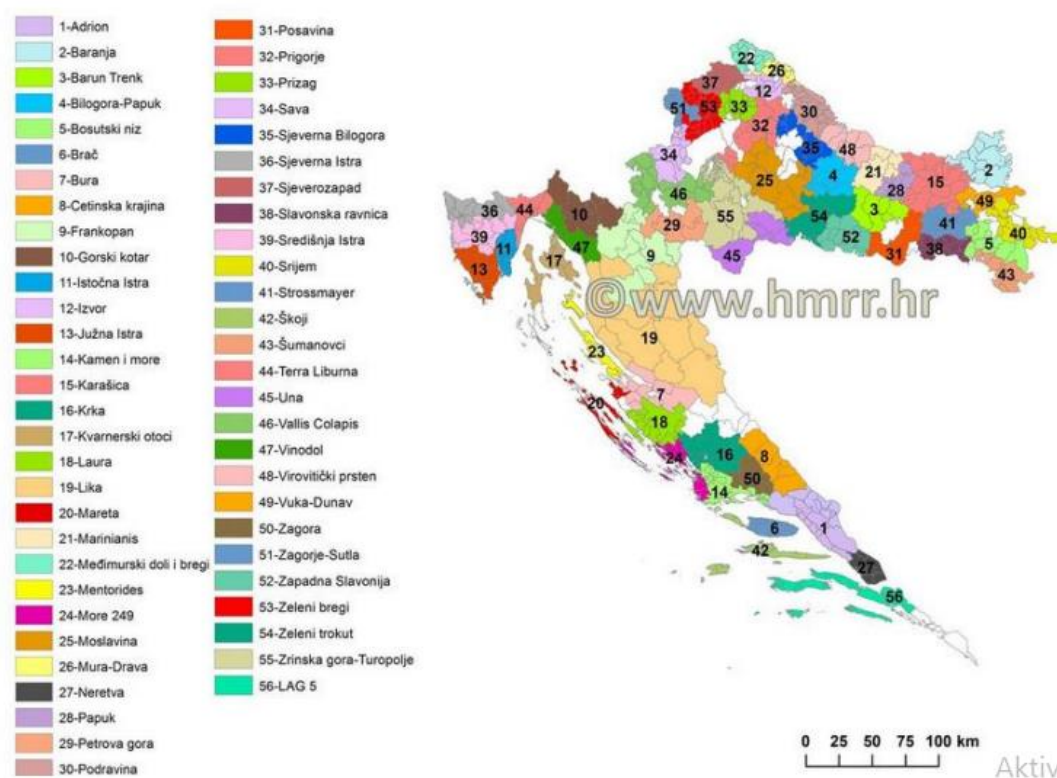
Završno izvješće se mora dostaviti zajedno sa Zahtjevom za nadoknadu sredstava tek kada se projekt završi u roku koji je određen samim Ugovorom, odnosno 30 dana nakon što istekne provedba projekta ili ako Ugovorom nije drugačije određeno.

6. RAČUNOVODSTVO EU PROJEKATA PRI PRORAČUNSKIM KORISNICIMA LOKALNE AKCIJSKE GRUPE SREDIŠNJA ISTRA

6.1. Prikaz LAG-ova u RH

Na slici 8 prikazan je omjer i koncentracija projekata u Republici Hrvatskoj za 2019. godinu prema službenim podacima. U LAG-ovima aktivno djeluju lokalni razvojni dionici s područja 6.165 naselja (91,05% ukupnog broja naselja) koja administrativno pripadaju 108 gradova i 403 općine (85,04% ukupnog broja gradova i 94,16% ukupnog broja općina) odnosno 511 jedinica lokalne samouprave (92,07% ukupnog broja jedinica lokalne samouprave) Republike Hrvatske, što jasno dokazuje veličinu razvojnog potencijala ovih prostora.“ (Izvor: Hrvatski LAG-ovi <https://hmrr.hr/leader/hrvatski-lag-ovi/>)

Slika 4. Prikaz LAG-ova u RH



Izvor: Hrvatski LAG-ovi <http://www.europski-fondovi.eu/vijesti/provedeno-istra-ivanje-me-u-lag-ovima>

LEADER program omogućio je otvaranje do 100 000 radnih mjesta, očuvanje kulturnih dobara i prirodnih resursa, povećanje kohezije između lokalnih zajednica, smanjenje odlaska iz ruralnih područja itd. Stoga se njegov utjecaj na ruralni razvoj smatra izuzetno značajnim, a inicijativa

LEADER najuspješnijom inovacijom Europske komisije. Danas, nakon više od dva desetljeća, LEADER je okvir za pronalaženje novih rješenja i načina za reguliranje održivog ruralnog razvoja. Opće potpore najčešći su oblici financiranja LEADER projekata i akcija. Zadatak LAG-a je identificirati i provesti strategiju lokalnog razvoja, donijeti odluke o raspodjeli financijskih sredstava i upravljati njima. (LEADER PRISTUP-Praktični vodič)

„Lokalna akcijska skupina (LAG) javno-privatno je partnerstvo za provedbu LEADER pristupa na određenom mjestu. LAG je pravna osoba čiji je cilj razviti i provesti strategiju lokalnog razvoja, donijeti odluke o raspodjeli financijskih sredstava i upravljati njima uz pomoć zajedničkih resursa javnog i privatnog sektora (Charron, 2016.).“

Lokalne akcijske skupine imaju brojne zadaće: pripremu i provedbu lokalne strategije ruralnog razvoja, osposobljavanje lokalnih sudionika u razvoju projekata, osiguravanje poštivanja lokalne strategije ruralnog razvoja, prikupljanje, ocjenjivanje i odabir prijedloga projekata i praćenje provedbe podržanih projekata.

„LAG mora imati partnere iz različitih društveno-ekonomskih sektora koji su relevantni za određeni teritorij: predstavnike civilnog društva, poljoprivredne proizvođače, žene iz ruralnih područja, mlade ljude i njihove organizacije, lokalne kulturne organizacije i udruge za zaštitu okoliša, važne institucije (obrazovne, zdravstvene, vjerske i drugi), kao i predstavnici poslovnog i privatnog sektora (Tolić i suradnici, 2015.).“

„LAG je glavni alat za primjenu LEADER pristupa na razvoju područja i uključivanje lokalnih predstavnika u donošenje odluka. Kako bi potaknuli suradnju, LAG-ovi mogu pokretati i provoditi projekte s drugim LEADER skupinama, na primjer ako dvije akcijske skupine imaju isto kulturno nasljeđe ili su se specijalizirale za isti proizvod (Brine, 2013.).“

„LEADER pristup ima tri cilja:

- poticati eksperimente u ruralnom razvoju,
- za potporu suradnji između ruralnih područja: nekoliko LAG-ova može dijeliti svoje resurse,
- umrežavanje ruralnih područja dijeljenjem iskustava i stručnosti u razvoju ruralnih područja stvaranjem baza podataka, publikacija i drugih načina razmjene informacija (Van Hessen, 2016.).“

LEADER projektima upravljaju lokalne akcijske skupine (LAG-ovi). Svaki projekt mora obuhvaćati relativno malo ruralno područje s populacijom između 10 000 i 100 000. U Francuskoj ispunjava uvjete cijela zemlja, izuzev urbanih područja s preko 50 000 stanovnika. Francuska ima 140 lokalnih akcijskih skupina.

„LAG-ovi moraju biti učinkoviti u poticanju održivog razvoja, a smjernice se definiraju kroz (Markotić i Krstinić, 2018.):

- prikuplja i kombinira ljudske te financijske resurse iz javnog sektora, iz privatnog sektora, iz civilnog i dobrovoljnog sektora,
- okuplja lokalne aktere oko kolektivnih projekata i multisektorskih akcija, kako bi se postigla sinergija, zajedničko vlasništvo i kritična masa potrebna za poboljšanje ekonomske konkurentnosti određenog područja,
- ojačava dijalog i suradnju između različitih ruralnih čimbenika, koji često imaju vrlo malo iskustva u zajedničkim ulaganjima, smanjenjem mogućnosti nesporazuma i olakšavanjem sporazuma i razgovora,
- omogućava uzajamnom interakcijom između različitih partnera, procese prilagođavanja i promjena u poljoprivrednom sektoru (npr. kvalitetni proizvodi, prehrambeni lanci, integracija brige o okolišu, diverzifikacija ruralnog gospodarstva i kvalitete života).“

„LAG bi trebao okupiti javne i privatne partnere, biti dobro uravnotežen i predstavnik postojećih lokalnih sudionika koji dolaze iz različitih društveno-ekonomskih sektora u određenom području. Na razini donošenja odluka, privatni partneri i udruge moraju činiti najmanje 50% lokalnog partnerstva. Opskrbljen timom stručnjaka koji rade s iskustvom i sposobnostima za donošenje odluka, LAG je organizacijski model koji može pozitivno utjecati na donošenje politika (Markotić i Krstinić, 2018.).“

LAG odlučuje o smjeru te sadržaju lokalne strategije ruralnog razvoja i donosi odluke o različitim projektima koji će se financirati.

„Zadaci LAG-ova (Markotić i Krstinić, 2018.):

- okupiti relevantne dionike na terenu oko zajedničkog projekta,
- imati autonomiju u donošenju odluka i sposobnost preispitivanja lokalnih resursa;
- povezati različite mjere;

- biti u mogućnosti maksimalno iskoristiti mogućnosti koje pruža kombinacija lokalnih resursa;
- biti otvoren za inovativne ideje,
- biti sposobni povezati i integrirati zasebne sektorske pristupe.“

Uloga i odgovornosti LAG-a razvijale su se tijekom vremena u nekim državama članicama, kako je rasla svijest o pristupu Leader-a.

Lokalne akcijske skupine odabiru se da preuzmu veći dio odgovornosti uprave (na primjer, odabir projekata, plaćanje, praćenje, kontrola i procjena) u odnosu na pojedinačne operacije. Međutim, stupanj autonomije LAG-a može varirati ovisno o određenom načinu organizacije države članice i institucionalnom kontekstu. (LEADER PRISTUP-Praktični vodič)

Toga se pridržavaju države članice Europske unije, ali također je vrlo važno da se toga pridržavaju i države koje teže članstvu u Europskoj uniji. Angažiranje lokalnih dionika znači uključivanje sljedećih čimbenika: stanovništva, socijalne interesne skupine te predstavnika javnih i privatnih institucija.

Upravljačku strukturu LAG-a moraju činiti stanovnici na teritoriju LAG-a. Akt o osnivanju ili statut LAG-a opisuje sva pravila, sve elemente, prava i obveze članova. Članovi LAG-a su predstavnici javnog, privatnog i civilnog sektora u takvom odnosu da predstavnici javnog sektora imaju manje od 50% sudjelovanja u članstvu LAG-a, tj. odlučivanje.

6.2. Lag Središnja Istra

„Lokalna akcijska grupa središnje Istre, LAG „Središnja Istra“ je udruga čiji su osnivači jedinice lokalne samouprave (JLS) Grad Pazin, te Općine Cerovlje, Gračišće, Karojba, Lupoglav, Motovun, Tinjan i Sv. Petar u Šumi, predstavnici privatnog sektora te predstavnici civilnog sektora s područja središnje Istre. Osim navedenih osam JLS-ova kao osnivača, LAG “Središnja Istra” od svibnja 2015. godine obuhvaća i Grad Poreč te Općine Funtanu, Sveti Lovreč, Višnjan, Vrsar i Žminj. Njegova ukupna površina iznosi 872,06 km², a broj stanovnika prema Popisu iz 2011. godine iznosi 44.386 stanovnika. Lokalna razvojna strategija (LRS) temeljni je dokument djelovanja LAG-a “Središnja Istra”. Lokalna razvojna strategija izrađuje se za četverogodišnje programsko razdoblje. Svoju prvu LRS LAG “Središnja Istra” izradio je u sklopu IPARD

prepristupnog programa kojeg je Hrvatska koristila u razdoblju 2007-2013 kao dio pripreme za korištenje budućih EU fondova. U tom se razdoblju i LAG aktivno pripremao za svoju buduću ulogu posrednika između građana i dostupnih europskih sredstava.“ (Izvor: LAG Središnja Istra <https://lag-sredisnjaistra.hr/sto-je-lag/>)

6.3. Projekt: Iz srca Istre za vas

„Decentralizirani model financiranja razvoja civilnog društva – Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva/Zaklada za poticanje partnerstva i razvoja civilnog društva. Projektom se pružila potpora razvoju lokalnog tržišta te malim proizvođačima i pružateljima usluga s područja središnje Istre putem ciklusa edukacija na temu računovodstvenih, pravnih i zakonskih okvira poslovanja i marketinškog plasiranja proizvoda i marketinških trikova, te predstavljanjem primjera dobre prakse. Organizacijom sajma lokalnih proizvoda promovirat će se male proizvođače i pružatelje usluga s područja središnje Istre te ojačati veze sa potencijalnim potrošačima. Projekt je započeo 2018. godine.“ (Izvor: Iz srca Istre za vas <https://lag-sredisnjaistra.hr/projekti/provedeni/iz-srca-istre-za-vas/>)

6.3.1. Proračunska sredstva projekta „Iz srca Istre za vas“

Prema dostupnim podacima proračunska sredstva za ovaj projekt „Iz srca Istre za vas“ su bila u iznosu od 640.900,00 kuna.

Tablica 6. Prikaz izvora sredstava

Izvori sredstava i kapitala		IZNOS (kn)	STRUKTURA	
			(%)	(%)
I	VLASTITA SREDSTVA UKUPNO			
	Vlastita sredstva	0	0	
II	TUDI KAPITAL - UKUPNO			
	EU fond	640.900,00	100,00	
III	UKUPNA ULAGANJA	640 900,00	100,00	

Izvor: Izrada autora

Iz tablice je vidljiva financijska konstrukcija izvora sredstava.

6.3.2. Vremensko razdoblje izvedbe projekta

Tablica 7. Prikaz vremenskog razdoblja u kojem je projekt realiziran

Vrijeme Aktivnosti	15.01.- 05.02.20 18.	06.02.- 15.02.20 18.	16.02.- 05.03.20 18.	06.03.- 20.03.20 18.	21.03.- 28.03.20 18.	29.03.- 5.04.201 8.	Odgovor no tijelo ili osoba
Prethodna istraživanja i prikupljanje potrebnih podataka za dokumentaciju	20						Voditelj
Kreiranje i dovršetak dokumentacije za prijavu		9					Ekonomist 1
Regrutacija kadrova za projekt			18				Ekonomist 2

Nabava opreme za prostore				14			Ekonomist 1
Evaluacija projekta					7		Ekonomist 2
Kontrola projekta						7	Upravni referent
Ukupno dana	20	9	18	14	7	7	75 dana

Izvor: Izrada autorice

Za izvedbu projekta bilo je potrebno 75 dana nakon čega je dokumentacija predana te je projekt zaživio.

6.3.3. Ulaganja u infrastrukturu

Tablica 8. Prikaz stalnih sredstava

Redni broj	Popis stalnih sredstava	Količina	Jedinična cijena	Ukupna vrijednost
1	Računala	4	2.100,00kn	8.400,00
2	Kuhinja	1	13.000,00kn	13.000,00kn
3	Peć	2	1.200,00	2.400,00

4	Televizor	1	2.400,00	2.400,00
5	Hladnjak	1	1.900,00	1.900,00
6	Inventar	1	7.800,00	7.800,00
7	Klima uređaj	3	2.100,00	6.200,00
	Ukupna vrijednost		30.500,00	42.100,00

Izvor: vlastita izrada autorice

Prostor koji se koristi u projektu je već bio izgrađen no bila je potrebna renovacija i rekonstrukcija zgrade. Zgrada koja je odabrana za projekt ima 420 kvadrata. Od toga, 120 m otpada na sam prostor za igru, igraonice 60 kvadrata, prostorije 80 kvadrata, 60 kvadrata na kuhinju, 70 kvadrata na blagovaonicu, 10 m na sanitarni čvor, 14 m na garderobu i 6 m na spremište. Izvršena je adaptacija unutrašnjeg prostora, odnosno izgrađeno je nekoliko pregradnih zidova, uređene su unutarnje i vanjske zidne plohe i sitnije preinake unutrašnjeg prostora. Svi predviđeni radovi bili su odobreni od strane investitora.

6.3.4. Prikaz zaposlenih

Tablica 9. Prikaz zaposlenih na projektu

Radno mjesto	Broj zaposleni
Voditelj	1
Ekonomist referent	2
Upravni referent	1
UKUPNO	4

--	--

Izvor: Izrada autorice

Kao što je vidljivo na projektu su bila zaposlena četiri radnika. Voditelj projekta, dva ekonomska referenta te referent upravno-pravnog usmjerenja.

6.3.5. Projekcija rashoda

Tablica 10. Prikaz mjesečnih rashoda

Vrsta	Cijena
Pristojbe i računi za tekuće poslovanje	3.000,00 kn
Voda	1.350,00 kn
Pomagala	6.650,00 kn
Električna energija	11.000,00 kn
UKUPNO	22.000,00 kn

Izvor: vlastita izrada autorice

Za funkcioniranje samog projekta bili su potrebni osnovni uvjeti i sredstva za rad, kako bi se osigurao nesmetan rad samog projekta.

Tablica 11. Rashodi za razdoblje od pet godina

Stavke rashoda (kn)	1.godina	2.godina	3.godina	4.godina	5.godina	UKUPNO
Plaće	94.780	94.780	94.780	94.780	94.780	473.900
Računi	22.029	23.229	22.729	20.629	21.784	110.400
Ostali troškovi						
Ulaganja u infrastrukturu	10.420	9.920	10.420	11.420	14.420	56.600
Ukupno	127.229	127.929	127.929	126.829	130.984	640.900

Izvor: vlastita izrada autorice

Kao što je vidljivo iz tablice, projekcija rashoda prikazana je za razdoblje od pet godina. Vezano za plaće, one su točne i mjerljive dok je kod računa i ostalih troškova drukčija problematika koja ovisi o tržištu i državnim kretanjima. Tako se plaće cijene na 473.900,00 kuna, računi režija 110.400,00 kuna te ostali troškovi u koje spada i ulaganje u infrastrukturu na 56.600,00 kuna, dok je ukupan iznos 640.900,00 kuna.

Tablica 12. Evidencije kod Agencija za mobilnost i programe EU

<i>Opis</i>	<i>Iznos</i>	<i>Račun</i>	
		<i>Duguje</i>	<i>Potražuje</i>
<i>1. AMPEU dobiva EU sredstva na devizni račun</i>	<i>640.900</i>	<i>11122</i>	<i>23957</i>
<i>2. AMPEU prenosi sredstva na račun Lag Središnja Istra</i>	<i>640.900</i>	<i>12913</i>	<i>11122</i>
<i>3. Obavijest Lag-u o nastalim rashodima projekta i priznatim prihodima:</i>			
<i>a) evidentiranje rashoda</i>	<i>625.450</i>	<i>36931</i>	<i>12913</i>
<i>b) priznavanje prihoda</i>	<i>625.450</i>	<i>23957</i>	<i>63231</i>

Izvor: Upute za planiranje i računovodstveno evidentiranje prihoda i rashoda iz EU sredstava,

Ministarstvo financija, 2020.

Tablica 13. Prikaz evidencije LAG

<i>Opis</i>	<i>Iznos</i>	<i>Račun</i>	
		<i>Duguje</i>	<i>Potražuje</i>
<i>1. LAG središnja Istra prima EU sredstva iz projekta</i>	<i>640.900</i>	<i>11121</i>	<i>23957</i>
<i>2.a Nastali rashodi tijekom provođenja projekta</i>	<i>625.450</i>	<i>3</i>	<i>23</i>
<i>2.b Priznavanje prihoda u visini nastalih rashoda</i>	<i>625.450</i>	<i>23957</i>	<i>63931</i>
<i>3. Obveza prema dobavljaču podmirena</i>	<i>625.450</i>	<i>23</i>	<i>11121</i>

Izvor: Upute za planiranje i računovodstveno evidentiranje prihoda i rashoda iz EU sredstava, Ministarstvo financija, 2020.

7. RASPRAVA

Kroz rad je definiran računovodstveni pristup pri proračunskim korisnicima kada je u pitanju EU projekt, odnosno nastojalo se razmotriti kako se planiraju, izvršavaju, knjigovodstveno evidentiraju te na kraju kako proračunski korisnici izvještavaju provedbu projekta. Važnost ovakvih projekata kroz LAG-ove su značajni za svaku sredinu, pogotovo za Istru koja obiluje poljoprivrednim resursima (i drugima) za uspješan razvoj te podizanje standarda na samom području.

Na praktičnom primjeru prikazan je proces računovodstva EU projekata. Na temelju projekta LAG-a Središnja Istra pod nazivom: Iz srca Istre za vas, prikazano je računovodstvo samog projekta. Primarni cilj ovog rada je bio prikazati računovodstveni obuhvat EU projekata kroz praktični primjer, odnosno razmotriti kako se planiraju, izvršavaju, knjigovodstveno evidentiraju te na kraju kako proračunski korisnici izvještavaju o provedbi projekta.

Gradonačelnici, općinski službenici, lokalni političari i rektori škola često su preuzeli vodstvo s javne strane. Proces obično na početku zahtijeva barem jednu predanu i entuzijastičnu osobu koja je tada u stanju motivirati i mobilizirati ostale, ta osoba može postati i prvi predsjedatelj LAG-a.

Kako bi se postiglo široko prihvaćanje u javnosti, važno je od početka uključiti sve moguće interesne skupine. LAG će se možda morati uskladiti s pravnim postupkom registracije na početku formiranja ako to zahtijeva nacionalno zakonodavstvo. Neprofitna udruga tipični je pravni oblik LAG-a, koji također omogućava besplatno članstvo svima koji žive na tom teritoriju. Statuti (bez obzira na njihov pravni oblik) trebali bi definirati osnovu članstva u LAG-u, njegovu veličinu i sastav, kao i odbor upravitelja ili tijela koja donose odluke i bilo koju skupštinu i s njima povezane postupke donošenja odluka.

Važan segment LAG-ova je česta organizacija sastanaka ili seminara u okviru lokalnog područja te okupljanje ključnih dionika i pomoć u iznošenju ideja i omogućavanje lokalnim sudionicima da valjano raspravljaju o potrebama svog područja. Postoji mnogo načina za okupljanje lokalnih sudionika: seminari, radionice, javni sastanci, mediji i telekomunikacije, kao i sajmovi i izložbe, koji su najčešći način okupljanja lokalnih sudionika kako bi razgovarali o potrebama od zajedničkog interesa i postali svjesni različitih mišljenja i projekata. određeno područje, tj. područje.

Detaljna analiza lokalnog ruralnog područja je od ključne važnosti, tj. od najveće moguće važnosti. To se obično odnosi na identifikaciju "teritorijalnog kapitala" - resursa područja (ljudi, aktivnosti, krajolici, baština, tehničko znanje), ne u obliku inventara, već u vidu jedinstvenih obilježja, koja se mogu dalje razvijati.

Analizom ovih karakteristika i utvrđivanjem ključnih točaka tijekom ove analize, koja se odnosi na to područje, trebalo bi dovesti do identificiranja mogućih strategija lokalnog razvoja koje se odnose na određeno dotično ruralno područje. Izrađujući situacijsku analizu područja, on također posvećuje sve lokalne igrače stvaranju srednjoročne i dugoročne vizije za predmetno područje, područje. Iako je znanje stručnjaka važno u ovim analizama, važno je da različite „vizije“ budućnosti i najbolje strategije za to područje imaju priliku za javnu raspravu i postizanje visokog stupnja konsenzusa.

Ključni korak u realiziranju projekata kroz LAG-ove, koji je povezan s teritorijalnom analizom, je da lokalni akteri pregledaju postojeće mjere ruralnog razvoja, koje su provedene ili su planirane za njihovo područje. Utvrđivanje postojećih inicijativa ključno je za odluku hoće li se nastaviti ili zamijeniti. Također smanjuje rizik od moguće dupliciranja.

Hipoteze koje su postavljene u radu se prihvaćaju u oba slučaja, jer računovodstvo EU projekata je veoma bitno za uspješnost praćenja i provedbe projekata, kao i poznavanje računovodstvenih pravila i normi prilikom računovodstvenog praćenja realizacije EU projekata. Svako računovodstveno evidentiranje je važno za uredno vođenje EU projekata, kao i inače u poslovanju, jer na taj način se pravdaju sva sredstva koja se troše u okviru projekta. EU sredstva moraju se trošiti efikasno i efektivno, što znači da svaki iznos koji se isplanira u proračunu mora se točno toliko potrošiti namjenski na ono što se i planiralo.

8. ZAKLJUČAK

U ovom radu je obrađena i objašnjena tematika vezana uz računovodstvo EU projekata pri proračunskim korisnicima, nadalje objašnjena je politika EU kroz poduzetništvo te korištenje EU fondova kao podloge razvoja. Danas u suvremenom načinu poslovanja i globalizaciji svjetskog tržišta, mnogi poduzetnici koriste razna financijska sredstva i potpore, počevši od domicilnih država do Europske unije kada je riječ o EU članicama.

Na početku rada su postavljene hipoteze rada, a prema postavljenim hipotezama zaključuje se da su sve potvrđene iz razloga što računovodstvo EU projekata pri proračunskim korisnicima je značajno za uspješnost provedbe EU projekata što je prikazano kroz teoriju i praktični primjer. Nadalje, poznavanje računovodstvenih pravila i normi prilikom računovodstvenog praćenja realizacije EU projekata neophodno je za korisnike bespovratnih sredstava kako bi se projekt realizirao. Praksa pokazuje da se javlja nedovoljna informiranost oko računovodstvenog praćenja pri EU projektima.

Svaki mogući poduzetnik bi trebao poznavati problematiku prijave na projektne natječaje kada je riječ o EU fondovima. Važnost izrade kvalitetnog projekta je velika jer se samo na taj način može kvalitetno ponuditi ideja drugim poslovnim subjektima ili suradnicima koji su zainteresirani u ulaganje u sam projekt.

Kako upravljanje tako i sama provedba EU projektima je zahtjevan posao, ne samo za financijske djelatnike, nego i za voditelje računovodstvenih odjela u proračunskim organizacijama. Ukoliko se na samom početku dobro odrede računovodstvena pravila EU projekta i da se oformi dobar tim ljudi, izvještaji se ne bi puno razlikovali od redovnog poslovanja.

Nadalje, može se reći kako je poslovni projekt pravi mehanizam i podloga za ostvarivanje svojih poslovnih želja i ideja, unutar kojeg će biti sve smjernice i putokazi poduzetničke ideje. Na praktičnom primjeru u posljednjem dijelu rada definirano je korištenje bespovratnih sredstava iz fondova agrokulture mladih poduzetnika.

U radu su definirani pojmovi vezani za utjecaj LAG-ova kao i definiranje ruralnog turizma kao pokretača razvoja samog kraja. Kroz rad je prikazan utjecaj LAG središnja Istra kroz EU fondove na razvoj samog kraja u razdoblju od 2014.-2020. projektom: Iz srca Istre za vas!

Kroz sam projekt se putem računovodstvenih normi i praćenja dao uvid kako se kreira, izvršava, prati i izvještava projekt vezan uz europske fondove.

Ruralni razvoj postaje jedan od glavnih ciljeva u Republici Hrvatskoj. Nažalost, ruralne sredine su posljednjih godina opustošene te je poljoprivreda praktički spala na niske grane. Posljednjih godina uz korištenje EU sredstava dolazi do poboljšanja uvjeta i kvalitete tih sredina. Mnogobrojna gospodarstva su iskoristila mogućnosti koje je ponudila Europska unija.

LAG mora pokazati sposobnost definiranja i provedbe integriranih strategija lokalnog razvoja. Lokalna strategija ruralnog razvoja formulirana je oko zajedničke vizije teritorija i skupa zajedničkih ciljeva. To je sve više rezultat složenog procesa u kojem se susreću različita i često oprečna gledišta o tome koje su najprikladnije strategije za određeni teritorij.

Na kraju se može zaključiti da se među proračunskim korisnicima javlja osjećaj nesigurnosti kada je u pitanju računovodstvo EU projekata jer je to donekle novo područje za koje još uvijek smatraju da im treba još edukacije na tom području. Ono što im je još zahtjevno, su uvjeti i prikupljanje dokumenata koji su posebno propisani za svaki pojedini projekt.

Najvažniji element jednog uspješnog EU projekta je da se dobro isplaniraju troškovi i da se sastavi kvalitetan tim koji će ga provoditi.

LITERATURA

Knjige:

1. Belić, M., Ćorić, G., Peruča B., I et. all (2013) EU fondovi – vodič kroz europske fondove 2008.-2013., Novum d.o.o., Zagreb.,
2. Bešlić, T. (2014) Upravljanje EU projektima, Ministarstvo financija, Zagreb,
3. Brine, J. (2013). The leader program and European Social Fund and the EU: Flexibility, Growth, Stability group Ltd., Munchen,
4. Dubois, Hans F. W.; Fattore, Giovanni (2011). "Public Fund Assignment through Project Evaluation". Regional & Federal Studies,
5. Markotić, Krstinić, B. (ur.) (2018) Leader – Mreža Hrvatske, Katalog odobrenih lagova, Zagreb,
6. Miko, L., Kukec, S. K. (2008) Računovodstvo, TIVA, Varaždin,
7. Safret, M. (2001) Knjigovodstvo s bilanciranjem 1, Školska knjiga, Zagreb,
8. Vašiček, V. (2016) Računovodstvo proračunskih i neprofitnih organizacija, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb,
9. Vela, A. (2015) Menadžment ESI fondova, Školska knjiga, Zagreb.
10. Maletić.I., Kosor.K. (2016) EU projekti- od ideje do realizacije, Tim4Pin, Zagreb

Znanstveni članci:

1. Bryden, J., Keith Hart (eds.) (2015) A New Approach to Rural Development in Europe: Germany, Greece, Scotland, and Sweden, Mellen Studies in Geography, Vol. 9, The Edwin Mellen Press, Lewiston, Queenston, Lampeter, str. 12-36
2. Rypkema, Donovan D. (2018) Heritage Conservation and the Local Economy in: Global Urban Development, Vol. 4, Issue 1., str. 1-45
3. Vuk, J. (2012) Računovodstveno praćenje obračuna proizvodnje po radnom nalogu, RRIF, Vol. 10, Zagreb, str. 7-72.

Internetski izvori:

1. Kohezijska politika Europske unije i Hrvatska 2014.-2020.
2. <https://izvoz.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Kohezijska%20politika%20EU%20i%20Hrvatska%202014.-2020..pdf> (dostupno: 13.8.2020)
3. Ministarstvo uprave Republika Hrvatska Što su to zajedničke politike i kako funkcioniraju?
<https://uprava.gov.hr/sto-su-to-zajednicke-politike-europske-unije-i-kako-funkcioniraju/12396> (dostupno 13.8.2020.)
4. Kohezijska politika
https://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/what/glossary/c/cohesion-policy (dostupno 17.8.2020.)
5. Europski socijalni fond
https://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/what/glossary/e/european-social-fund (dostupno, 18.8.2020)
6. Europski fond za regionalni razvoj
<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hr/sheet/93/ekonomska-socijalna-i-teritorijalna-kohezija> (dostupno 27.8.2020.)
7. Europski socijalni fond
https://ec.europa.eu/regional_policy/hr/funding/social-fund/ (dostupno 27.8.2020)
8. Europski fond za pomorstvo i ribarstvo
9. <https://www.eu-projekti.info/fond/europski-fond-za-pomorstvo-i-ribarstvo/?from=8> (dostupno 27.8.2020.)
10. Praktični vodič za korisnike EU fondova
<https://www.hup.hr/EasyEdit/UserFiles/Me%C4%91unardna/Sandra/Prakticni%20vodici%20za%20korisnike%20EU%20fondova.pdf> (dostupno 27.8.2020.)
11. Kako funkcionira Europska unija
<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/9a6a89dc-4ed7-4bb9-a9f7-53d7f1fb1dae/language-hr/format-PDF>(dostupno(27.8.2020.)

12. LEADER PRISTUP-Praktični vodič

https://assets.website-files.com/5ebd3070cea1656ceff4ea93/5ecbb7983b57c6a15b6c1e39_LEADER-PRISTUP_BROS%CC%8CIRA.pdf (dostupno 27.8.2020)

13. Upute za planiranje i računovodstveno evidentiranje prihoda i rashoda iz EU sredstava, Ministarstvo financija, 2020.

https://www.mobilnost.hr/cms_files/2018/05/1526317313_sve-prezentacije.pdf

SAŽETAK

Kroz rad je obrađena i objašnjena tematika vezana uz računovodstvo EU projekata pri proračunskim korisnicima, nadalje objašnjena je politika EU kroz poduzetništvo te korištenje EU fondova kao podloge razvoja. Kroz rad je uz teorijski pristup razrađen i praktični primjer projekta LAG središnje Istre pod nazivom: Iz Istre od srca za vas definirano je računovodstvo EU projekata. Uloga računovodstva EU projekata je neizostavan čimbenik u današnjem funkcioniranju EU fondova, odnosno dobivanja financijskih sredstava. Danas u suvremenom načinu poslovanja i globalizaciji svjetskog tržišta, mnogi poduzetnici koriste razna financijska sredstva i potpore, počevši od domicilnih država do Europske unije kada je riječ o EU članicama.

Ključne riječi: računovodstvo, EU fondovi, projekt

ABSTRACT

Through the paper, the topic related to the accounting of EU projects with budget users was discussed and explained, and the EU policy through entrepreneurship and the use of EU funds as a basis for development were further explained. Through the work, in addition to the theoretical approach, a practical example of the LAG project of central Istria was defined, entitled: From Istria, from the heart, the accounting of EU projects was defined for you. The role of EU project accounting is an indispensable factor in the functioning of EU funds today, that is, in obtaining financial resources. Today, in the modern way of doing business and the globalization of the world market, many entrepreneurs use various financial resources and support, starting from their domicile countries to the European Union when it comes to EU members.

Keywords: accounting, EU funds, project